

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 > 50 >
 Helyben neszoz noráca:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 > 50 >

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáca-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Előfizetési felhívás.

Folyó évi július hó 1-étől a „Tiszántúl” politikai napilapra új előfizetést nyitunk.

A „Tiszántúl” zászlójára a katolikus s hazafias szellem és irány eme jelszavai vannak felírva: Isten, király, haza!

A „Tiszántúl” az egész országban a legolcsóbb politikai napilap.

Kérjük tisztelt elbarátainkat, hogy lapunk terjesztésével szent s hazafias elveinket minél szélesebb körben terjesztani szíveskedjenek.

Az előfizetési feltételek a lap homlokán olvashatók.

A szerkesztőség.

NAGYVÁRAD, június 16.

A sajtó.

Tegnap tartotta első ülését a nemzetközi sajtó-ügyi kongresszus Budapesten, mint alább részletes tudósításunk jelenti.

Mi is, mint a magyar napi sajtó munkásai üdvözljük a világ hírlapirodalmának képviselőit hazánk szívében, abban a biztos reményben, hogy a különböző nemzetek közvéleményének tolmácsai, köztünk járván-kelevén, saját benyomásaik alapján meg fogják ismerni hazánkat s nemzetünket és közre fognak járulni ahhoz, hogy az a sok félszeg fölfogás, melyet a külföldön rólunk sok helyütt még mindig táplálnak, végre valahára szűnjék meg.

Ez épp annyira fekszik a mi érdeünkben, mint a művelt nemzetekében; amennyiben a kultúra és civilizáció munkájában valamennyien részt veszünk és ennél fogva kell, hogy a munkatársak egymást ismerjék, egymás erőit megbecsüljék és az emberiség boldogulásának nagy művében egymást segítsék.

A sajtóról nem hiába mondják, hogy az a hatodik nagy hatalom, amelynél — szerény véleményünk az — még többet mond amaz összehasonlítás, mely szerint ha szent Pál apostol ma indulna a világ megtérítésére, akkor ujságíróvá lett volna. Az apostoloknak ez a második fejedelme egymagában nagyobb munkát végzett, mint a modern nagy hatalmak együttvéve, mert vele volt az igazság, a Krisztus szelleme, amely legyőzte a világot; diadalmaskodott a római világbirodalom fölött, és ami még ennél is több, a zsidóság és pogányság babonái s előítéletei fölött.

Sajnos, hogy a sajtó legnagyobb része ma a haszonleső önzés és a régi pogányság romjain fölbujánzott előítélet szolgálatában áll, ahelyett, hogy az igazságnak tántoríthatatlan tolmácsa volna.

Számolnunk kell azonban a körülményekkel. És anélkül, hogy bármiként megalkuvást tűrnénk az elvek terén, el kell ismernünk, hogy a sajtó még ama „kinövéssei mellett is nagy szolgálatára van

az emberiségnek, és vajmi gyakran némely közlönyök hajlamán s akaratán kívül terjesztője, előmozdítója az igaz jónak.

Mert az igazságot elnyomni végképpen nem lehet, sem erőszakkal, sem nyomdafestékekkel: kikél az a koporsóból is, és eget kér. Erre nézve a hírlapirodalom rövid története számos és csatános bizonyítékot szolgáltat.

Azért vajmi gyarlónak találjuk Bánffy báró, miniszterelnök, Wlassics Gyula, közoktatásügyi miniszter és a hátsó térben maradt többi miniszterek taktikáját, akik a sajtó-ügyi kongresszuson a szoros értelmében udvaroltak a külföldi sajtó képviselőinek. Vajjon nem lett volna-e megfelelőbb Magyarország kormányához, ha más, méltóbb utat s módot kerestek volna arra, hogy a nemzetközi hírlapirodalmat a magyar ügynek megnyerjék? Ugy tudjuk — mert részt vettünk ily kongresszuson a külföldön, — hogy egy ország kormánya a sajtót sokkal inkább megtiszteli, ha mint házigazda magánál fogadja a kongresszus tagjait.

Ez egyébiránt izlés dolga; csakhogy féltő, hogy a sajtó képviselői azt a pajtáskodást, melyet Bánffy báró s a kabinet többi tagjai maguknak megengedtek, a magyar ügynek rovására esik. Sőt oly színbe tüntetik föl a magyar miniszteriumot, mintha a külföldi sajtót azzal le akarná

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Megtörve.

Irta: Prigl Olga.

A sötétszínű gyászbobitás lovak ügöző lépésben jöttek vissza a temetőből az üres gyász-kocsival, a végtisztességet tevő közönség szerzeteszlott, aprószemű, permetező eső verte az utca porát, az alásodort sárga, száraz akác-faleveleket.

Halványan, kimerülve dőlt a fiatal özvegy-asszony támogatói karjába. Reszketett minden tagja. Szeme alá sötét karikát rajzolt a sok álmatlan éjszaka, szájszélei kicserepesedtek a láztól. Keze görcsösen, idegesen szoritja a kis leánya kezét, — hisz az a csöpp angyal tartja még benne az életet!

— Szegény Helén, szegény asszony — sutogják körülötte. De hiszen tudhatta volna előre, hogy ez így lesz. Jákóy — Isten nyugosztalja — beteges ember volt világéletében, s a mellett nem is igen kímélte magát. Talán, hogy ügyis tudta a végét. Az anyját is ez a betegség vitte el. Kinézett a szeméből a halál, meg aztán az az áttetsző viasz arca! — Szép volt igaz, mint egy eleven alabástrom szobor, nem csoda ha Helén annyira bálványozta, — hogy daczára szülői ellenzésének — hozzáment feleségül. Pedig azok még most sem bocsátottak meg neki; még csak a temetésre se jöttek el. Helén nem törődik velök, egyedül fájdalmának

él, meg annak a kicsi szőke leánynak, a kinek a kezét fogja.

Az ura középiskolai tanár volt. Ott laktak a gimnáziummal átellenben. Boldog életet éltek, bár Jákóy ingerlékeny, ideges természetű volt. Helén türe szeszélyeit, féltette minden kis izgalomtól.

A múlt nyáron Tátrafüreden voltak. Jákóy hogy, hogy nem féltékeny lett feleségére. Egy huszártisztel gyanusította s képzelődésében annyira ment, hogy a tisztet nyilvános helyen megsértette. Ez kénytelen volt őt provokálni. Jákóy komoly sebet kapott, mi gyöngye szervezetét nagyon megviselte. Attól kezdve sinylet rohamosan.

Helén olyan árván, olyan szegényen maradt, mint a szedett fa. Nem gondolt semmivel, úgy élt a máról holnapra. Nem szólt senkihez, csak a kis leányát becézgette — aztán járta a temetőt nap, nap után. A hulló falevelek, az első szállingózó hópihe még mindig kint találta. Nem rettentette vissza a kavargó szélvihar, — megtette utját hűségesen minden nap. Egyszer aztán nem tudott tovább menni a város szélénél. Ugy elszibadt lába, karja, minthacsak ólomsúly nehezedett volna rá. Egy közeli padra roskadt. Arczát vörösrre csipte a hideg, szemei tévován tévedeztek a messzeségbe.

A járókelők megbámulták, azután tovább mentek. Egyik másik, — kivált aki ismerte volt — sajnálkozott fölötte: szegény fiatal lélek, milyen szomorú még mindig!

Közben alkonyodott. Kocsik robogtak föl és alá. Helén úgy érezte, mintha szédülne. Egyszer csak hirtelen megállt ellötte egy fogat. Erőtlen, napbarnított arcú férfi ugrik le az ülésről.

— Helén, — nagyságos asszonyom — kezdé, kijavítva a bizalmas megszólítást — ön itt, ilyen későn, mit gondol? Ha megengedi, — folytatá tétovázva — bátor leszek kocsimat felajánlani.

— Köszönöm — mondá Helén végtelen fagyossággal — de nélkülözhetem. Isten velem! Kezével tiltó mozdulatot tett, s minden erejét összeszedve gyors, határozott léptekkel indult hazafelé.

A férfi nyomon követte. Észrevétlenül kísérté utczárol, utczára egész a lakásáig. Megvárta, míg bemegy az ajtón, azután egy mély sóhajást küldött utána.

— Akaratos, különös teremtés, — mormogta fogai között.

... Bódor Miklós, még lánykorába megszerette Helént. Járt is a házukhoz, beszéltek is hogy elveszi. A Helén szülői legalább nagyon akarták, de a leány szíve már akkor a Jákóyé volt, s hallani sem akart Bódorról. Ez aztán visszalépett s csendes, elvonult életet folytatva gazdálkodott egyik falusi birtokán. Szelíd, józan ember volt, de cseppet sem olyan, mint ki a leányszívet könnyen meg tudja hódítani. Nem is törődött aztán velök.

Helénnel sem találkozott sokáig. Kerülte, nem akarta látni a boldogságát. Jákóy halálá-

kenyerezni. Ez már más tudós kongresszusoknál is csütörtököt mondott, amint mindenki jól emlékezhetik, ha csak a tavalyi nemzetközi gyűlést s annak külföldi viszhangjait veszi is tekintetbe.

Ezek alapján meg vagyunk győződve, hogy ezuttal sem fog sikerülni az ország való állapotának eltitkolása, még kevésbé a külföldi sajtó megtévesztése.

Az igazság sokkal szembeszökőbb, semhogy azt akár czimboráskodással, akár vendégségekkel eltakarni lehessen.

És éppen ezért reméljük, hogy a nemzetközi sajtó-ügyi kongresszus hasznára lesz hazánkban s az emberiségnek. Legfőképpen annak nyilvánvátó fölismerése útján, hogy Magyarország, mely szent István idejében a keresztény civilizáció egyik munkás tagjává lőn, ma sem szűnt meg hivatás és művelője lenni annak az iránynak, mely Európaszerte mint egy új renaissance, ujászületés mind nagyobb tért hódít s hangosabban követel érvényesülést. Ezé az irányé a jövő százév.

És ennek előharcosa minden sajtóközeg, amely magasabb eszmék szolgáltatában áll.

A magyar katolikus sajtónak legújabb gyors föllendülése tanubizonyosság reá, hogy az igazság amaz újabb érvényesülésében Magyarország megfelelő részt követel magának.

A nemzetközi sajtó-ügyi kongresszus elől ezt nem lehet eltitkolni és ez nekünk nagy vigaszunk s elégtételünk.

Néppárti nagygyűlések.

Vasárnap két helyen is volt néppárti nagygyűlés, jelöltek, hogy egyre mindinkább terjed a mozgalom a revízió érdekében.

ról is csak a közelmúlt napokban értesült, hogy mi van Helénnel, — nem tudta. Valamely elintézni való ügye miatt kocsizott be a városba, s az asszonytott találja este a városszélen, egyedül, csaknem aléltan. Gondolkodott, mit tegyen? Ne ismerje meg, ott hagyja, hogy majd esetleg a rendőrök vigyék be Helént! . . . S aztán milyen ridegen utasította vissza, tolakodásnak veszi a részvételt tőle. . . No mindegy, tehát többé nem fogja háborgatni. Hiszen ha látja, emlékei annál inkább felujulnak. Csak had menjenek sirjukba azok a mosolygó kisértetek.

Azután hallotta, hogy Helén beteg, nagy beteg lett. Erős ideglázt kapott s csaknem az örülés küszöbén áll. Mennyi kint állott ki érie, hogy remegett életéért. Végre megkönnyebbüléssel értesült róla, hogy Helén engedett szülői rábeszélésének s mihelyt úgy a hogy összeszedi magát, hazamegy hozzájuk. Ugy is lett. Bódor aztán egy egész kerek esztendőig nem hallott felőle.

Helén betegsége után nagyon megváltozott. Minthacsak nehéz, nyomasztó álomból ébredt volna fel, kedvet kapott az élethez, a munkához, — de nem akart otthon maradni. Elvégezte a postatávírói tanfolyamot, s néhány hónapra rá kinevezték állomásra, valamelyik tiszamenti faluba.

Ott élt csendes elvonultságban az ő édes szöke kis leányával. Nem érintkezett senkivel, nem keresett barátot, ismerőst. A munka elfoglalta, a mi szabad ideje maradt, azt meg a kis lányának szentelte.

Bódor Miklós ezalatt egy rosszszul beütött termés után bérbe adta a birtokát, maga gazda-

Chinoránban, Nyitra megyében *Zmeskal* Vilmos földbirtokos nyitotta meg a nagygyűlést. Utána *Havlicsek Vincze*, pozsony-virágvárosi plébános mondott hatásos beszédet az új rend rendtelenségeiről. Majd *Vaczulik Vincze* ügyvéd ékesszavu szónoklatban ismertette a néppártot. Végül *Zelenyák János* orsz. képviselő avatott beszédében ecsetelte a nép sanyaru sorsát gazdasági s adózási tekintetben. A népgyűlés *Zmeskal* Vilmos elnöki zárószava után csendben s rendben szétoszlott. A népgyűlésen 5000 ember vett részt.

*Jász-Kerekegyháza*n, Kecskemét mellett volt vasárnapon a második néppárti nagygyűlés: *Eszterházy Miklós* Mór gróf lelkes megnyitó beszéde után *Major Ferencz* dr. ecsetelte a kis gazdák sorsát és ajánlotta a hitel- s takarékszövetkezetek, közös magtárak alakítását. Erre *Kálmán Károly* sóskuti plébános párhuzamot vont a régi és az új rend között és nagy tetszés között kimutatta a zaklatások egész láncolatát, melyeket most el kell tűrniök a polgároknak. Végül *Eszterházy M. M.* gróf buzdította a népet, hogy tartson ki szívósan e három jelszó mellett: Isten, haza, király!

A jász-kerekegyházi gyűlést a liberálisok azzal akarták meggyújtani, hogy Budapestről sürgőnyt küldtek le oly tartalommal, mintha gr. *Eszterházy* és a többi szónokok gátolva volnának a megjelenésben. Ez a turpisság azonban csakhamar napfényre jött és a polgárok annál nagyobb számmal sereglettek a nagygyűlésre ugy a helységből, mint a szomszéd vidékről. Kecskemétről 500-an jelentek meg.

A börze reform.

A börzereform ügyében tartandó előtervezlet e hónap 25-én lesz. Ennek az értekezletnek az az egyedüli célja, hogy a júliusban tartandó nagy ankét tárgyalási kérdőpontjait megállapítsa. A kereskedelemügyi miniszterium a maga részéről a következő kérdőpontok megállapítását óhajtja:

1. A börze viszonya az államhoz. 2. A börze vezetése s a mezőgazdaság részvétele a vezetésben. 3. A börze tagjai és ügynökei. 4. A börzetagsági kvalifikáció és a regiszter-kényszer. 5. Fegyelmi eljárás. 6. A börzei forgalom tárgyai. Bizonyos árúknak vagy értékpapíroknak kizárása a határidőüzletből. 7. Az árfolyamjegyzés és a

szíró-egyesület. 8. Szállítási, felmondási, bírálási és likvidálási szabályok. 9. A börzei bíróság s az a kérdés, hogy nemkereskedők határidőüzletei felett ítélhet-e a börzebíróság. 10. A csalárd és félrevezető börzejáték. 11. A letéti üzlet. 12. A börze és a postatakarékpénztár. 13. A börze adó behozatala forgalmi adó formájában.

Ebből a tárgysorozatból még nem tűnik ki, milyen álláspontot foglal el e kérdésekben a miniszter; de egyes pontoknak már a szövegezés is elárulja, hogy a tervezett reform nem lesz gyökeres s így nem fog megfelelni a várakozásnak. A határidő-üzletből nemcsak egyes árukat és értékpapírokat kellene kizárni, hanem az egészet el kellene törölni. Csak néhány napja irtuk, hogy a német birodalmi gyűlés teljesen megszüntette azt és egyttal lépéseket fogtenni az iránt, hogy a szövetséges államokban is megszüntessék. Kiváncsiak vagyunk, miként tervezik a miniszteriumban a börze-bíróság reformját? Vajjon megtartják még a második évezredben is a német törvénykezési nyelvet? Nagyon kétes, mit értenek a csalárd és félrevezető börzejáték alatt. A börze adót csak mint forgalmi adót kontemplálja a kormány, sajnos, hogy tovább nem mernek ma még menni.

A III-ik nemzetközi sajtókongresszus.

Az új városháza közgyűlési termében ma kezdődött meg a nemzetközi sajtókongresszus. A székesfőváros rendkívüli fényvel fogadta házában a világ sajtó munkásait. A délszaki növényekkel diszitett lépcsőházban a főváros fényes diszgyenyruhás hajdui áltak sorfalat, minden egyes vendégnek katonásan szalutálva.

A díszes nagyterem csakhamar megtelt a kongresszus tagjaival és azokkal a magyar notabilitásokkal, akik eljöttek a sajtó képviselőinek üdvözlésére. Ott voltak *Bánffy Dezső* báró miniszterelnök, *Wlassics Gyula*, *Dániel Ernő*, *Perczel Dezső*, *Darányi Ignác* miniszterek, *Lobkovitz Rudolf* herceg hadtestparancsnok, *Jókai Mór*, *Lukács Béla*, az Otthon tiszteletbeli tagja *Türr* tábornok, *Zsilinszky* és *Vörös László*

tiszti állást foglalt el egy régi, nemes család uradalmában.

A véletlen megint Helén közelébe sodorta. Az uradalom ugyanis alig volt egy félóránnyira ahhoz a tiszamenti kis faluhoz, hol Helén lakott. Bódor akárhányszor látta őt kis leányával a Tiszaparton.

Szebb volt, mint valaha. A sima, fekete ruha még jobban kiemelte karcuságát, szép aranszőke hajának színét. A nyugodt, csöndes élet vissza varázsolta arczára a rózsákat. Olyan üde, olyan ifju volt, mint egy tizenhat esztendő leány.

Helén nem látta Bódort. Eszébe sem jutott, hogy az itt valahol közelébe lehetne. Olykor felujult emlékében a jelenet, ott künn a város szélén. . . Milyen durván bánt el ő akkor azzal az emberrel! — Ha nem is fogadta el ajánlatát, legalább szivesebb lett volna hozzá. Bántotta az őt valaha? Hisz olyan nagyon tisztelte mindig. Sokszor bosszankodott rá éppen azért, hogy miért bánik vele is úgy, mint a többi lányokkal, asszonyokkal. . . No, de azért még most se lenne szivesebb hozzá, nem! — vétkeznék vele a halott emléke iránt. Pedig az már olyan ritkán keresi fel álmaiban, mintha felejtene, mintha idegenkednék tőle, az ő piros arcától. Nem lehetek én már a tied — mondja tekintete — az enyém már csak az a hosszú árny, mit a hold sugár vet éjfélen, — a sarga sirvirág, — a harasztörgető őszi fuvalom. Azok közt érzem jól magam. Menjélj te is, ifju vagy, szeress. Szeress meleg szívet, én gyönyörködni fogok boldogságodban. . .

. . . A márcziusi hóolvadás beállott. A Tisza, mint egy szennyes, iszapos tenger, ön-

tötte el az árteret. A hivatalokba el volt rendelve az éjjeli szolgálat.

Helén is fönn virasztott. Könyvet vett elő, hogy unalmát elűzze, de nem talált benne szórakoztatót. Most először érezte magát egyedül s elhagyatva. A nagy hivatali óra egykedvűen ketygett mellette, havas, jeges eső koczogtatta az ablakot, a szél kísérteties muzsikát üzött a telefon dróthuzaljaival.

Helén fázott. Puha meleg sáljába burkolódzva sétált föl és alá, azután fölélesztette a tüzet. Odahúzódott a kályha mellé s lecsukta a szemét.

Crrrrrr — hangzott a telefon villamos csengettyűje.

Helén felugrott s gyorsan visszacsöngetett: — Halló! Jó estét! Valami baj van talán? — Csókolom a kezét! Kérem kapcsolni a főmérnöki hivatalt!

A Helén keze reszketett, — olyan ismerősnek tűnt föl neki a hang. Mintha csak a Bódoré lett volna. Igen éppen olyan.

Sietve kapcsolt, s a hallót fülére illesztette.

— Halló! Ki beszél? — szóltak a főmérnöki hivatalból.

— Bódor tisztartó, — hangzott a válasz a villamos dróton, s azután határozott, erős hangon a jelentés:

— A Tisza minden pillanatban áttörheti a gátat, a szivárgás egyre tart, az uradalomhoz tartozó béresházak nagy része már víz alatt áll. Új erőt kérünk kirendelni. Féltő, hogy a víz a falut is elönti, ha a gátszakadásnak ezen az oldalon eleve útját nem álljuk.

Helén izgatottan tette le a hallót.

államtitkárok, Berzeviczy Albert, Zichy Jenő gróf, Léva y Henrik főrendiházi tag, Wekerle Sándor, Csemegi Károly, Stesser miniszteri tanácsos, Lengyel Béla egyetemi rektor stb.

A magyar miniszterek igen élénken társalogtak a külföldiekkel, akik élénk meglepetéssel látták a magyar kormányférfiakat a hírlapírók társaságában! Különös figyelem tárgya volt Bánffy miniszterelnök.

A gyűlést ma a magyar komité vezette. Az emelvényen Rákosi Jenő foglalta el a főhelyet; mellette Wlassics Gyula közoktatási miniszter és Singer Vilmos bécsi szerkesztő, a nemzetközi bizottság elnöke ült. A bürőt kiegészítették Tannay a nemzetközi bizottság titkára és dr. Radó Antal, a magyar bizottság titkára.

Az ülést Rákosi Jenő nyitotta meg nagyhatású francia beszéddel.

Ezután Wlassics Gyula közoktatási miniszter üdvözölte a kormány nevében a kongresszust.

Ráth Károly főpolgármester beszéde így hangzik:

Uraim! Budapest székesfőváros törvényhatósága nevében, melynek élén állani szerencsém van, a legőszintébb hazafiai örömmel és legmelegebb szívvel üdvözölöm a sajtó képviselőinek a világ minden részéből összegyűlt eme fényes gyülekezetét a magyar fővárosban és megvagyok győződve, hogy ezen érzelmeimben a legőszintébben osztozik a székesfőváros közönsége is.

Budapest székesfőváros törvényhatósága a nemzetek törekvéseinek irányzásában elsőrangú szerepet vívó sajtó képviselői iránt mindenkor igaz tisztelettel viseltetik, bármely alkalmat örömmel ragad meg arra, hogy e tiszteletnek méltó kifejezést adjon, de kétszeres örömmel tölti el mindnyájunk szívét, hogy a világ sajtó, e nagyhatalmasság, III. nemzetközi kongresszusát a magyar állam ezeréves ünnepének alkalmával üdvözöljük körünkben, midőn a kongresszus mélyen tisztelt tagjainak alkalmuk nyílik nemcsak őszinte tiszteletünk és rokonszenvünk jeleivel találkozni, hanem a magyar nemzetnek fejlődéséről is kellő tájékozást és meggyőződést szerezni.

Kecsegtet bennünket a remény, hogy a sajtó-kongresszus csak még jobban megfogja szilárdítani azt a kötelet, mely bennünket a nagy kultur nemzetekkel összefűz és amelynek megszilárdítása a a magyar nemzet-

— Tehát csakugyan — Bódor — töprengett magában.

E perczen újra csöngettek.

— Nagyságos asszonyom — hangzott ismét a Bódor hangja — az árvizeshetőség minden perczen beállhat. A veszély nagy, legyeknek reá elkészülve.

— Köszönöm — suttogta Helén remegő, lány hangon.

Künn a szél egyre zúgott s az eső paszkolta a házfalat,

Az asszony fázott s Bódorra gondolt, ki a gáton a zuhogó esőben a hideg iszapos ár ellen versenyt dolgozik a munkásokkal. Dolgozik, s emberfölötti erővel fékezi a vad hullámokat. Miért is félne, hisz az ő kezében van sorsuk . . . Leült a kis leánya ágya szélére s imádkozott a halott szelleméhez, meg azért a másikért . . .

. . . Azután lefogta szemét az álom.

A víz nem jött be a faluba se másnap, se harmadnap. Valahol elöntött egy nagy rétséget s így a veszedelem elmúlt.

Verőfényes tavaszi napok álltak be. Lány, llatos szellő röpködött a rügyezni kezdő fák között, — a hóvirág kitérte kelyhét, új életre kelt minden.

Helén szívét valami jól sejtett boldogság érzete járta keresztül. Ugy várt valakit.

Egyszer aztán csakugyan nagyot dobbant az a szeszélyes portéka!

— Bódor Miklós lépett a hivatalba.

Helén szeliden, barátságosan nyújtá felé kezét.

Bódor lehajolt s hosszan szorította ajkát arra az édes, puha, kicsi kézre . . .

nek s a nemzet szívének Budapestnek állandóan egyik főtörekvését képezi.

E reménységben lelkesült örömmel üdvözölöm a III. nemzetközi sajtó-kongresszust és annak minden tagját, akik megjelenésükkel a nagyfontosságú congresszus sikerét biztosították.

Isten hozta önöket a magyar székesfővárosban!

Végül a nemzetközi bizottság nevében szólt Singer Vilmos elnök, lelkesen köszönvén meg a szíves fogadtatást.

Ezután a kongresszus megalakulása következett. Az egyes nemzetek csoportokká alakultak s megválasztották elnökeiket és előadókat. Ez időre az ülést felfüggesztették. Majd a bejelentett képviselők névsorát olvasták fel s igazolták az egyes hírlapírói egyesületek képviselőit.

A magyar csoportot az Otthon kilencz képviselője, a nyugdíj intézet három képviselője és a felvidéki írók körének képviselője képezi.

Tannay, a nemzetközi bizottság titkára bemutatta a legutóbbi ülés jegyzőkönyvét, melyet tudomásul vettek.

Laugier francia küldött lelkesült szavakban mond köszönetet a kormánynak, a fővárosnak a lelkes fogadásért s a magyar bizottságnak és elnökének Rákosi Jenőnek, azért a buzgalomért, melylyel a kongresszus ügyét vezették.

A kongresszus elnöke Rákosi Jenő bemutatta a vendégeknek a kormány tagjait és a notabilitásokat, azután felolvasta Vaszary Kolozs hercegprímás, dr. Schlauch Lőrincz bíboros-püspök és Fehér Ipoly pannonhalmi főpát táviratát, a melyben üdvözlük a kongresszus tagjait. A sürgönyök felolvasása után lelkesülten tapsoltak. Rákosi beszédében hangsúlyozta, hogy a magyar nemzet boldog, hogy nagy ünnepén üdvözölheti a külföldi sajtó képviselőit.

Rákosi Jenő köszönő szavai után az ülést holnapra halasztják.

Bankett.

Az ülés befejezte után a jelenlevők kimentek a kiállítás területére és megtekintették az egyes csoportokat. 2 órakor bankettre gyűltek össze ugyancsak a kiállítás területén. Az első tőszót Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter mondotta magyarul és francziául a királyra. Crosley angolul, Lepelletier francziául, Neumenhoffer (berlini) németül mondottak tőszót a magyarokra. Azután Jókait kívánták hallani. Jókai francziául köszöntötte fel a vendégeket. Beszédét rendkívüli tetszéssel fogadták.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Június 15.

Elnök: Teleszky István.

Jegyzők: Esterházy Kálmán gróf, Jospovich Géza, Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Erdély Sándor.

Elnök d. e. 10 órakor nyitja meg az ülést.

Hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök: Bemutatja a kérvényeket, melyeket tárgyalás és jelentéstétel végett kiadnak a bizottságoknak.

Láng Lajos a pénzügyi bizottság előadója: A valuta keresztlévitelében szükséges arany beszerzéséről, valamint a cukor adóról szóló jelentéseket mutatja be.

Következik a napirend.

A kuriai bíraskodásról.

szóló törvényjavaslat tárgyalása.

A 14. §-nál szól

Vörös János: Módosítást nyújt be, hogy a kérvénnyel megtámadott választások felett a kuria ne 5, hanem 11 tagu tanácsban határozzon.

Erdély Sándor igazságügyminiszter: A törekvés most odairányul, hogy a bíróságoknál a tanács tagjait, amennyire lehet leszállítsák, miért a módosítást nem fogadják el, annál inkább nem, mert valamely dolog bírói elítélésének

jó vagy rossz volta nem a bírák számától függ, hanem azok egyéniségeiben rejlik.

Szalay Károly: Pártolja Vörös János hat. javaslatát.

Vörös János: Módosítja a módosítványát és a 7 tagu tanácsal is megelégszik.

Elnök: A vitát bezárja és elrendeli a szavazást.

Ugron Gábor: Mielőtt a szavazás elrendeltetnék, kéri az elnököt, számláltassa meg a képviselőket és konstatalja, határozatképes-e a ház vagy se.

A megszámlálás megtörténik

Elnök: Miután nincs annyi képviselő jelen, hogy a ház határozatképes volna, az ülést negyed órára felfüggeszti.

(Szünet után.)

Elnök: Azt hiszi, hogy a ház már határozatképes.

Ugron Gábor: Ujból kéri a képviselők megszámlálását.

Gajary Ödön: A házszabályok nemcsak azt rendelik el, hogy a képviselők határozatképes számmal vannak-e, hanem a névsort is föll kell olvasni, kéri az elnököt, olvastassa föl a névsort.

Elnök: A házszabályok azt rendelik, hogy ha először nem határozatképes a ház, akkor negyedórára felfüggeszti az ülést, ha másodszor sem határozatképes, akkor fél órára; miután most már a Ház határozatképes, elrendeli a szavazást.

A többség a módosítványt mellőzi és az eredeti szöveget fogadja el.

A 15. §-nál szól

Vörös János: Az első bekezdését kihagyni ajánlja és a helyett új szöveget tesz javaslatba elfogadásra.

Plósz Sándor államtitkár: A módosítványt nem fogadja el.

Horánszky Nándor: Pártolja Vörös János módosítványának egyrészét. Módosítást ad be, hogy a tanács tagjai csak rendes bírakból választassanak.

Sima Ferenc: Remélték a javaslat általános tárgyalásánál, hogy a többség az ellenzék részéről beadott módosítványokat el fogja fogadni. De eddig az ellenzéköt tapasztalták, a többség egy módosítványt sem fogadott el. Ez nem méltányos eljárás, de nem is felel meg a törvényhozás intencióinak.

Elnök: A képviselő ur másodszor nem szólhat a szakaszhoz. (Felkiáltások: Hisz még nem beszélt!)

Sima Ferenc: Tudomása szerint e szakaszhoz még nem szólott. (Derűtség.) Az elnök talán Vörös Jánossal téveszti össze. Ha a többség minden módosítást mereven visszautasít, úgy ez a tárgyalás még sokáig fog tartani, mert az ellenzék módot fog találni, hogy minden szakasznál fölszólaljon. Ezek után kijelenti, hogy föltétlenül elfogadja Horánszky módosítványát, az esetre azonban, ha ez nem fogadhatnák el, módosítványt nyújt be, hogy a tanácsok tagjai sorshuzás utján választassanak meg.

Polónyi Géza: Sima Ferenc többek nevében szólott, s nyíltan kijelentette az obstrukciót. Ő közbeszólt, amit Sima félreértett, ezt helyreigazítja.

Sima Ferenc: Félreértett szavait, igazítja helyre.

Szalay Károly: A kormánypárt egyetlen módosítást sem fogad el, s leghelyesebb eljárásnak azt tartaná, ha a tárgyalást félbeszakítanák. Ha ezen indítványát a ház nem fogadná el, hozzájárul Horánszky módosítványához, mely a Vörös módosítványát csak részben fogadja el.

Gajary Ödön: Indokolatlan az a szemrehányás, amivel az ellenzék előáll. Mert pl. e szakasznál is az államtitkár kifejezte, hogy a szakasz ugyanazt fejezi ki, amit Horánszky módosítványa czéloz. Ha Horánszky Plósz felvilágosításai után is ragaszkodik módosítványához, ő nem bánja, fogadják el. Az ellenzék fenyegetődik, hogy a 180. § minden §-nál föl fog szólani. Szóló és pártja ezt sem bánják, de ha azután a javaslat nem emelkedik törvényerőre, azért a felelősséget aztán vállalja el az ellenzék.

Ugron Gábor: A kormánypárttól úgy nyilatkoztak, hogy itt kapacitációnak van helye s a megfelelő módosítványokat elfogják fogadni.

Ennek eddig nem adták tanujelét, de ha a jövőben beváltják ígéretüket, üdvözölni fogják őket. Szükségesnek tartja, hogy képviselő választások felett ítélkező tanács is legalább annyi tagból álljon, mint a kuria bármelyik tanácsa, miért elfogadja a beadott módosításokat.

Vajay István: A tuloldalón gyakran hangsúlyozzák a bírói függetlenség tiszteletben tartását. Szóló tiszteletben tartja és akik nem tartják tiszteletben, azok a tuloldalón ülnek. Erre konkrét eseteket hoz föl. Évekkel ezelőtt, mikor itt a fővárosban egy kuriai bíró, meggyőződését követve, az ellenzék jelöltjére szavazott, a kormánylapok megtámadták. Pártolja Horánszky módosítványát.

Visontai Soma: Azt hiszi, hogy a kormány nem tudja azt semmivel sem indokolni, miért kelljen éppen a legkényesebb kérdésben a választás elbírálására hivatott kuriai tanácsot titkos szavazás útján megválasztani. Kéri a minisztert, fogadja el Sima módosítványát, valamint azt, melyet szóló ad be a 11 bekezdéshez.

Erdély Sándor: A sorshuzás intézménye fennáll most a fegyelmi ügyekben, s ami a fegyelmi törvény revízióját szükségessé teszi, az az hogy ez az intézmény nem jó. (Felkiáltások: Miért?) Azért mert minden dolog elintézéséhez bizonyos szakképzettség szükséges. (Nevetés az ellenzéken) Nevetni ezt a dolgot nem lehet. Minden dolog elintézéséhez szakképzettség szükséges, már pedig a sors nem mindig éppen a szakképzett férfiakat jelöli ki valamelyes dolgok elintézésére. Az magától értetődik, hogy a tanács tagjai csak is a rendes bírakból választhatók, amint a gyakorlatban az ma is meg van, de ha világosabbnak tartják a szakaszt Horánszky módosítványával, szóló azt elfogadja. (Felkiáltások a szélsőbalon: Megint le fogja szavazni ön magát!)

Issekutz Győző: Bizonyosnak tartja, hogy a sorshuzás útján megállapított tanácsra nem fog olyan befolyást gyakorolhatni, mint a titkos szavazás útján összeállított. Vörös Jánost kéri, hogy vonja vissza módosítását, mert éppen a rangidősebb bírák azok, akik legjobban ki vannak téve a kormány befolyásának. Horánszky módosítványát fogadja el.

Holló Lajos: A miniszter nagyon különösen nyilatkozott a kuriai bírákról. Először is azt jelentette ki, hogy a kuriának nem minden bírása bir a kellő szakképzettséggel (Erdély miniszter: Ezt nem mondtam!) Szóló a kuria minden tagját képesnek tartja arra, hogy ez ügyekben ítélkezzenek, s a miniszter nyilatkozatát a kuria tagjairól határozottan visszautasítja. Hogy melyik jobb, a sorshuzás vagy a titkos szavazás útján választott kuriai tanács, ezt csak erkölcsi szempontból lehet eldönteni, abból a szempontból, hogy melyik módon választott tanácsra gyakorolhat nagyobb befolyást a kormány. Egyedül célravezetőnek azt tartja, ha az egyformán kvalifikált bírák közül sorshuzás útján választják meg a politikai ügyek elintézésére hivatott tanácsot.

Erdély Sándor, igazságügyminiszter: Félreértett szavait igazítja helyre, s megjegyzi, hogy mikor Holló a kuriát védelmébe vette, ugyanakkor oly erős gyanúsítások alá vette a kuria tagjait, mint eddig senki más.

Vörös János: Fenntartja módosítványát.

Remete Géza: Elfogadja Sima indítványát.

Várady Károly: A miniszter mindkét felszólalása alkalmával elmondottakat helytelennek tartja. Sima Ferenc javaslatát pártolja.

Elnök: Szólásra senki sem lévén feljegyzve, a vitát bezárja. Az előadó ur kíván szólani.

Mohay Sándor, előadó: Polemizál az ellenzék részéről történt felszólalásokkal s kijelenti, hogy elfogadja a Horánszky módosítványát.

Elnök: Következik a szavazás. Felteszi a kérdést.

Holló Lajos: A kérdés feltevéséhez szól. Szerintem először azt kell eldönteni, szavazás legyen-e vagy sorshuzás. Ilyen értelemben kéri feltenni e kérdést.

Elnök: A házszabályok értelmében először az eredeti szövegre kell szavazni, azután arra a módosítványra, mely az eredeti szöveghez legközelebb áll.

Horánszky Nándor és Remete Géza szintén a kérdés feltevésében szól.

Elnök: Ha a szakasz elfogadtatik, úgy a Sima, Veres és Visontai féle módosítványok elesnek. Ilyen értelemben fogja feltenni a kérdést.

A ház a szakaszt Horánszky Nándor módosításával elfogadja a többi módosítványokat pedig mellözi.

Elnök: Az ülést 5 perczre felfüggeszti.

(Szünet után)

A 16. §-nál Veres János nyújt be módosítást, melyet Sima Ferenc pártol, a ház azonban az eredeti szöveget a módosítás mellözésével fogadja el.

A 17., 18., 19. és 20. §§-kat vita nélkül elfogadják.

A 21. §-nál Polónyi Géza és Veres János adnak be módosítást. A többség a szakaszt Polónyi módosításával elfogadja, a Veres János módosítását mellözi.

A 22. §-hoz Polónyi ad be stiláris módosítást, melyet Erdély visszavonni kér. Polónyi módosítványát visszavonja.

Sima Ferenc magáévá teszi a Polónyi módosítványát.

Lukács Gyula az egész § kihagyását javasolja.

Szentiványi Kálmán pártolja a módosítványt.

Mohay Sándor előadó felszólalása után Sima és Lukács módosítványait visszavonják és a ház a szakaszt az eredeti szövegben fogadja el.

Szünet után Sima felszólalására az elnök olvastatta, hogy hány képviselő van jelen az ülésen. Száznál kevesebben voltak. Így tehát a ház határozatképes nem lévén, a vitát holnapra halasztották.

Szenzációs letartóztatás.

Eyugere Pált, ki magát misszionáriusnak adja ki Nagyváradon s kinek kalandos szereplésére lapunkban pár nappal ezelőtt figyelmeltünk a közönséget, mint Nagyszébenből távirják, az ottani rendőrség letartóztatta. Az állítólagos pap Nagyszébenben is misézett. E hír kapcsán megemlítjük, hogy az a római távirat, melytől az illető igazolását remélte, határozottan ellene szól, mert az a rendház, melynek tagjául vallotta magát, Rómában ismerellen, és épp azért a sürgöny is mint kézbesítellen érkezett vissza.

Ujabbban teljesen hiteles forrásból a következő értesítést vesszük:

Eyugere Pál állítólagos S. Gabriel Arkangyalról nevezett Missio congregatióbeli áldozópapot a nagyszébeni rendőrkapitánytól érkezett sürgöny szerint ott letartóztatták.

A Nagyváradon hátrahagyott okmányok áttételnek a nagyszébeni rendőrkapitánysághoz azon Rómából érkezett hivatalos távirattal együtt, mely szerint az Eyugere Pál által mondott cím: „Domus Missionis S. Gabrielis Archangeli Via Sistina Roma” Rómában ismerellen.

TÁJÉKOZTATO.

- J u n i u s**
- 16. A nvárad-i vadásztársaság közgyűlése d. u. 5. órákor.
  - 17. Megyei közgyűlés d. e. 9. órákor.
  - 17. A polgári lövész-egylet közgyűlése, d. u. 5 órákor a Sport-pavillonban.
  - 18. A szepitészeti és közlekedési szakosztály ülése a városházán d. u. 3 órákor.
  - 19. A nagyvárad-belényes-vaskóhi vasut részvénytársaság közgyűlése d. u. 3 órákor a vármegyeház kistermében.
  - 20. Zenekedvelők dalestélye a révi tüz-károsultak javára a Rózsabokorban.
  - 22-23. Országos vásár Nagyváradon.
  - 25. Tisza Kálmán beszámolója.
  - 27-én. A régészeti és történelmi muzeum ünnepélyes megnyitása.
- J u l i u s**
- 1. Aradi mérnökök és építészek utja Nagyváradra.

UJDONSÁGOK.

* **Dr. Schlauch Lőrincz** bibornok-püspökünk vasárnap reggel 8 órákor a Szent-Vincentz intézetben *Nogáll János* fölsz. püspök által Jézus szentséges szive tiszteletére emelt gyönyörű kápolnában végezte négy áldozár segédlete mellett a sz. misét s a Jézus szentséges szive ünnepének nyolczada alatt a szentségekhez járuló nagyszámu növendékeket s híveket megáldoztatta.

* **Millenniumi búcsújárások.** A győri egyházmegyében búcsújárások indultak meg a millennium alkalmából Istenhez hálaadással és esedezéssel folyamodók: hálaadással a múltért, esedezéssel a jövőre nézve. Talán meg lehetne indítani egy másik mozgalmat is országszerte — írja a Religio-Vallás. Mert az emberek szívet csak a jóságos Isten irgalma fordíthatja ismét jóra, ismét vissza a kereszthez. Franciaország keresztény ujjaszületésének kegyelmeért nagy országos imádkozást indított meg a páp — imádkozó egyesületbe gyűjtve össze a gyermekeket. Ezeknek az imádsága nagyon kedves Isten előtt.

* **A közigazgatás államosításához.** Az önkormányzatból lassacskán kibuktatott vármegyék egyike, Baranyamegye a modern autonomia méltóságának megfelelően alázatos instanciát küldött a belügyminiszterhez, azon kérelemmel, hogy a megszaporodott teendőkre való kegyes tekintettel engedje meg két szolgabírói, egy irnoki állásnak új szervezését. A belügyminiszter erre arról értesítette a megye közönségét, hogy a két szolgabírói állásra majd csak kerít valahogyan 2600 frtot, de a többi három tervezett állásra nincs fedezet. A vármegye nélkülözhetlenebbnek tartván a nyilván tartói és három irnoki állás létesítését, inkább lemond a két szolgabírói állás szervezéséről s ily értelemben fog a miniszternek mély reverenciával válaszolni. Ezt az ide-oda választást bürokraciának nevezik a külföldön, nálunk önkormányzatnak.

* **A VIII-ik gyógyszertár.** Tegnap adta át forgalomnak dr. Hoványi Ferenc megyei főorvos — Szüts Sámuel Nagypereczes-utcai ujonnan felállított gyógyszertárát, — rendőrség részéről Papolczy rendőr alkapitány volt jelen. A főorvos legnagyobb megelégedése és elismerése mellett az első osztályu gyógytárak közzé sorozta. Szüts Samu nagyvárad-i születésű mindenki által ismert s szeretett alak, miért is mint városunkbelinek sok szerencsét kívánunk az új gyógytár sikeres forgalmához.

* **Felekezeti nélküliek.** Pakson nyolczvan ember beállított a napokban Rasovszky Julián főszolgabíróhoz, kijelentve előtte egész határozottan, hogy ők elhagyva vallásukat, felekezeti nélküliek akarnak lenni. A főszolgabíró tudomásul vette a bejelentést, azt jegyzőkönyvbe foglalta s a felsőbb hatóságnak beküldte. A szomszédos Györköny községben is mozgalom indult a lakosság körében a vallás elhagyása iránt. A hitehagyó emberek protestánsok.

* **Pázmány Dénes orsz. képviselő,** kit a nyitrai néppárt részéről minap elmondott orsz. beszédért többen táviratilag üdvözölték, következő sorokkal köszönte meg a néppárt vezérének, Markovics János urnak a megemlékezést: Igen Tisztelt Igazgató ur! Csak ma veszem Nagyságodnak és még hét tisztelt társának üdvözlő táviratát. Amit a képviselőházban mondtam, azt úgy is vallom. Szegény hazánknak felekezeti békességre van szüksége s mindazok, akik apró érdekekből kihívják a katolicizmust Magyarországra ellen, megbocsáthatlan vétkeket követnek el. Én, aki külföldi észleleteimből érzem Magyarországot elszigetelését és elleneinek vakondok munkáját látom, minden erőmet latba vetem, hogy a vallási villongások lecsillapuljanak. Ez működésnek, közpályán töl-

tött életemnek egyik főcélja. — Mért igen köszönöm Nagyságodnak és kedves barátainak buzditó szavait s kérem hálaom őszinte nyilvánítását átszármasztani az aláíró uraknak. Nagyságos és főtisztelendő urnak régi híve P á z m á n d y Dénes.

* **Palotay László** apát-kanonok s papnővelő-intézeti kormányzó ur Breznay Béla, egyetemi tanár, mint a kath. hittani intézetek tanügyi kiállításának gondozója előtt, minap kijelentette, hogy azt a könyvallományt, melyet a nagyvárad papnevelő részéről felküldött, a kedves Jézus-társaságiak budapesti házában fogja adni.

* **Bende Imre** nyitrai püspök balesetét a jun. 8. ünnepélyes felvonulás alkalmából többször emlegették a lapok, mire az szolgáltatott részben alkalmat, hogy a püspök ur két új pejlóva, melyet Kegel nagybirtokostól vásárolt ez alkalomra Fehér megyében, a sorfalat képező közönség rivalgásaitól megijedt s nem messze az országháztól végkép felmondotta a szolgálatot, miután előzőleg jelentékenyen megsértette a kocsit s az egyik lámpát eltörte. A püspök ur aztán gyalog vonult az új országházba. — A másik eset akkor történt, mikor ő maga a parlamentből kilépett s ennek lépcsőin a nagy tolongásban félre csuszott, de hála Istennek némi csekély bórhorzsoláson kívül kezén és ujján egyéb baja nem esett. A püspök ur csütörtökön érkezett vissza székelyére.

* **A Szent-László (püspök) fürdő** artézi forrásvíze gáztartalmának s hőfokának pontos megállapítása végett dr. Lengyel Béla egyetemi prorektor, a budapesti vegytani intézet igazgatója, ki a jeles gyógyfürdő ásvány vizeinek vegyelemzését végezte, teküldte dr. Emst első tanársegédet, ki vasárnap a fürdőben szemlélyesen eszközölte a mérést s vette magához a gázmennyiségek megállapításához szükséges vizet. A szaktudásra a fürdő berendezése, a szép tájké, de különösen a pecze-pataknek a fürdőben levő eredeténél szemmel látható gazdagon bugyogó forrásai igen kellemes hatást gyakoroltak.

* **Anglikán papok fölszentelésének érvényessége.** Rómából az a tudósítás jó, hogy az anglikán ordinációk, vagyis papszentelések ügyében kiküldött pápai vizsgáló-bizottság ülését befejezte. Ennek a bizottságnak az érvényesség mellett állást foglaló négy tagja volt: abbé Duchesne, de Augustinis atya, mgre Gasparri kánjogtudós, Scannell atya, az érvényesség ellen működő négy tag pedig névszerint a következő: Moyses kanonok, Gasquet sz. B. r. atya, David atya, Llevarenas József kapuczinus atya. Elnökölt a bizottság ülésén Mazella bibornok, a nagy dogmatikus. Most a vitaközösök részleteinek kidolgozása van folyamatban. Ha ez elkészül, a szent Officium Congregatiója elé kerül az ügy. Ennek a Congregatióknak tudvalevőleg maga a pápa a praefectusa és elnöke. A sz. Officium jelentést fog kidolgozni a pápának. Hogy mikor dől el a roppant nagyfontosságú dolog, azt senki sem tudja.

* **Nagyvárad lövészek a fővárosban.** A budapesti polgári lövész egyesület jubileuma alkalmából tegnapelőtt tartották meg a fővárosban az országos lövész kongresszust. Az ünnepélyen a nagyvárad lövész egyesület is képviselve volt. Két jeles lövészünk Mezey Mihály és ifj. Tóth Ferencz képviselték a nagyvárad lövész egyesületet. A kongresszus előtt a nagyvárad lövészegylet is belépett az egyesületbe s a kongresszus folyamán élénk részt vett különösen Mezey Mihály a tanácskozásban. A központi igazgatóságba a vidéki tagok között beválasztották Descherolles Krušpér Sándor főlövész mestert. A verseny lövészeten, melyen a király is megjelent úgy Mezey Mihály, mint ifj. Tóth Ferencz érmet nyertek.

* **Egy államtitkár őszinte vallomása.** Politikai körökben igen élénk megbeszélés tárgyát képezi Plósz Sándor igazságügyminiszteri államtitkárnak egy nyilatkozata, melylyel a

napokban alaposan elszólta magát az országgyűlésen. Avval argumentált ugyanis a kuriai bíráskodásról szóló törvényjavaslat mellett, hogy a büntető törvényeknek a választási büntettek és vétségek, különösen a hivatalos közegek és karhatalommal való visszaélések megtorlására vonatkozó szakaszai nem hajtathatók végre. Általános az a vélekedés, hogy igazságügyünk állapotaira nézve ennél elszomorítóbb vallomást még alig tettek valaha az országgyűlésen. De hát így kellett-e ennek történni? hisz naponként tapasztaljuk, mily konok kitarással üldözik az igazságügy közegei az ellenzéki polgárokat, különösen pedig a kath. hírlapírókat, hát miért nem hajtják végre ugyan-ezen közegek ily szigorúan a törvényeket akkor is, mikor azok a liberális pártérdekeket érintik?

* **Búcsú Uj-Palotán.** Igen nagy néptömeg ájtatos részvételével, példás rendben folyt le vasárnap az uj-palotai búcsú. Megelőzőleg megáldotta Palotay László apátkanonok azt a szép új kő keresztet, amelyet egy jámbor palotai asszony özv. Schmidt Jánosné emeltetett az impozáns külsejű templom elé. A feszület termésköböl van faragva s rajta ez a fölirat olvasható: Felállította özv. Schmidt Jánosné, szül. Endersz Katalin 1896. Röviden, hatásosan fejtegette a szertást végző apátkanonok a kereszt jelentőségét és áldásait. Majd zugó taraczkövekek közt megkezdődött az ünnepélyes nagy mise, mely alatt a pontifikánsnak a váradi papok segédkeztek. Evangélium után Bröstel Lajos segédlelkész tartott emelkedett szellemű sz. beszédet. — Mise után Richter Jenő plébános vendégszerető házában találtak szívélyes ellátásra a szép számban megjelent vendégek. — A közeli falvakból igen sok búcsús vett részt az ünnepélyen; Várad-Ujvárosról is voltak mintegy másfélszázan.

* **A székesfehérvári egyházmegye névtára.** Dr. Steiner Fülöp megyéspüspök most adta ki egyházmegyéje papságának névtárát. Az egyházmegye 1777-ben Mária Terézia uralkodása alatt VI. Pius pápa engedélyével a veszprémi egyházmegyéből lett kihásva. Magában foglalja Fehérmegyét teljesen és Pestmegye egy részét. Fennállása óta 13 püspöke volt, kik közül Kopácsy József 1825-ben az ország primásává nevezetett ki. Felosztott két-esperességi kerületre és pedig székesegyházi és budaira; a székesegyházi fő esperesség ismét felosztott hat alesperességre, a budai mostötre. Kezdetben 62 plébániája volt, most pedig kilencvenkettő 302 221 hívővel. Az egyház kötelekéhez tartozó fölszentelt papok száma 140, kik közül 8-an érték el, illetve haladtak túl 54 éves áldozásukat. Az egyházmegyei római kath. tanulószám száma 24,251.

* **A kereskedők mozgalma.** A nagyvárad kereskedők egyrésze mozgalmat indított, — hogy a házaló kereskedés megszüntetését keresztül vigyék. Vasárnap délután mintegy 30 kereskedő gyűlt össze a kereskedelmi és iparkamara helyiségeiben. Szokoly Tamás volt jelen mint jogi képviselő. A szabályrendelet kidolgozására egy bizottságot küldtek ki, Bánay L. elnökölte alatt. Közelebb újra ülést tartanak, a melyen a kidolgozott szabályrendeletet fogják tárgyalni. Aztán a városhoz nyújtják be a szabályrendeletet.

* **Nagyvárad a közegészségügyi kongresszuson.** A millenniumi évben nemcsak a nemzeti ünnepségek legnagyobb, eredményekben, kihatasában legfontosabb mozzanata: az ezredéves országos kiállítás hozza össze a fővárosban a vidék közönségét, de mintegy 150 kongresszust tartanak e nyáron, Budapesten. Ezek közt országos jelentőségű a főváros közegészségügyi és orvosi egyesülete által szeptember hó 13—16-ikára összehívott közegészségi és orvosügyi kongresszus, melyen kiváló szaktekintélyek adják elő tapasztalataikat és javaslataikat az ország közegészségügyének javítására nézve. A kongresszus rendezője Biharmegye és Nagyvárad város tör-

vényhatóságát is meghívta. Mint értesülünk, Nagyvárad város orvosi karából is többen vesznek részt a kongresszuson.

* **Határ megállapítási szemle.** A Sebes-Körözs Nagyvárad határában, az őssii pusztá mellett sok galibát okozott már ugy Nagyvárad érdekelt lakossainak, mint a l. szert káptalanoknak. Az átvágással, melyet a káptalan készített, a víz egyenes irányt vett. Most már nem a víz rombolása okoz gondot, hanem egy felmerült eset alkalmából a határ megállapítás vált szükségessé. A központi főszolgabíró ugyanis halászatért bírságot szabott ki egy emberre, aki tulajdonképpen városi területen halászott. Hasonló esetek megállapítása céljából Nagyvárad város polgármestere a vízjogi törvénynek megfelelőleg helyszíni szemlét rendelt el, a városi határ pontos megállapítása végett. A szemlére, mely Papp János gazdasági tanácsos elnökölte alatt június hó 26-án délután 3 órára van kitűzve, mint érdekelt felet, Biharvármegyét is meghívták.

* **A pannonhalmi millenniumi emlékek** alakja egy renaissance styben tartott pantheon lesz. Tervezetét Berczik műszaki tanácsos készítette, kivitele pedig Varga József sz.-mártoni születésű budapesti mérnökre van bízva. Az alapozási munkálatok július hó elejével kezdődnek meg, miután már tudniük a kálvária áthelyezése, mely most van folyamatban, belesz fejezve. Ez utóbbi a hármas halmok harmadikára, az azon levő Boldogasszony-kápolna szomszédságába kerül.

* **A tanév befejezése az Orsolya zárdában.** A nagyvárad Orsolya szüzek zárdájában vasárnap délelőtt fejezték be ünnepélyesen az 1895/6. iskolai évet. Reggel 8 órakor Makucz Ernő zárdalelkész hálaadó szent-misét mondott az Orsolya-szüzek templomában, azután kiosztották a növendékeknek a bizonyítványokat. A tanítónői képezde első évfolyamát végzett növendékek közül elsőrendű kitűnő bizonyítványt kaptak: Ajtay Margit, Balogh Erzsébet, Bihary Margit, Buzáth Mária, Novák Mária, Zeicher Paula és Zettner Irén. Ez alkalommal kapták meg a június 6-ikán tartott vizsgálaton képesített tanítónők okleveleiket. Kitüntetéssel képesítették tizenegyet, jelesen tizenötöt és jól egyet. A kitűnően képesítették következők: F. Bágya Jolán, Egner Irén, Fisch Regina, Gyapay Mária, Kunyhossy Antonia, Lipcsey Irma, Nagy Ilona, Papp Ilona, Pál Ilona, Rab Ida és Tóth Ilona. Elemi iskolákban való munkatánításra képesítették hármat, kitüntetéssel Decker Irént. A vizsgálatok igazán meglepő eredménye nagy dicséretére válik az egész vidéken kitűnő hírű zárdának. A végzett képezdesznők az oklevelek kézhezvétele után testületileg tisztelkedtek az intézet főnöknőjénél, a kinek megköszönték az intézetben nyert kiképeztetésüket, hálásan emlékezve meg azon jótéteményekről, melyekben az intézet falai között eltöltött idő alatt e fényes multu intézet minden egyes tevékeny és buzgó tagja őket részesítette. A főnöknő pedig megható szavakban kötötte lelkükre, hogy legyenek azon, hogy a tanítónői nehéz pályán Isten dicsőségére, a hazájáért állásuk magasztos hivatását soha szem elől nem tévesztve, akként működjenek, hogy a legélesebb kritika se találjon bennük semmi elítélni valót. Azután a tanítónői képzőtestület minden egyes tagjától testületileg vettek búcsút a képesített növendékek.

* **Iparostanonczok jutalmazása.** A kiválóbb ipartanodai növendékek jutalmazására Rimánóczy Károly jeles nagyvárad építész nagyobb szabásu alapítványt tett, melynek kamatait évenként az évzáró vizsgák alkalmával osztják ki a jobb viseletű és szorgalmas iparos tanonczok közt. A tanari kar előterjesztéséhez képest az ipartanodai bizottság elnöke; Ragány János városi főszámvevő megállapította a jutalomra érdemes tanonczok névsorát. A következő iparos tanonczok kapnak 25—25 frt

jutalmat a 225 korona alapítványi kamatból: Tömpe János kömüves, Szabó Imre kömüves, Demetrovits Aladár kömüves, Harasztosi László kovács, Demusz Károly lakatos, Nagy Sándor kályhás, Melán Ödön lakatos, Bene Valér asztalos, és Fazekas Lajos pék tanuló. A jutalmakat június hó 20-án délután fél 6 órakor osztja ki Ragány János főszámvéző a tanári kar, a szülők és mesterek jelenlétében.

* **Köszönet nyilvánítás.** Er. Dunay Alajos, békés-szent-andrási plebános urnak szivből eredő hálás köszöneteket nyilvánítják alulírottak és pedig azért, hogy a f. év július havában Budapesten tartandó országos római katolikus tanítói gyűlésen való megjelenésünk költségeihez 20—20 frittal (összesen 40 frt) járulni kegyeskedett. Ohajtjuk Istentől, hogy ezen előzeny figyelemért a Mindenható bőségesen kárpótolja ugy e földön, valamint egykor fényhónában. Békés-Szent-András, 1896. június 14. Alázatos szolgálói: *Majoros Ferencz és Bakos Gyula* rk. tanítók.

* **A nagyvárad állami főreáliskola tanári kara,** Nátafalusi Kornél, tankerületi főigazgató tiszteletére f. hó 14-én rendkívüli sikerült társasestélyt rendezett a Széchényi szállóban. A társas vacsorán, a premontrei főgymnásium tanárai közül is sokan részt vettek. A derék tanfériak igen vígan s kedélyesen töltötték az estét. A mulatságot szellemesnél szellemesebb tósztok s cigányzene fűszereztek s közbe-közbe gyönyörű dalokat énekeltek. Ezutal is kitűnt, hogy mily őszinte tisztelettel szeretettel van eltelve a tanári kar főigazgatója iránt, de viszont kitűnt az is, hogy a nagyra-becsült főnök, mily szívesen, mily kedélyesen vesz részt tanárainak örömeiben, szórakozásában. Dicsérettel kell még megemlékeznünk, a Széchényi szálló kitűnő konyhájáról, jó italairól és pontos kiszolgálásáról. A társasvacsora rendezője dr. Türr Lajos, főreáliskolai tanár volt.

* **Összelövődött léghajó.** Minél gyakrabban használják a léghajót a katonai szolgálatban, annál inkább előtérbe nyomul ama kérdés, hogy mennyire képes ellenállani a lövöldözésnek egy megkötött léghajó, melyet az ellenség kikémlése végett bocsanának fel. Kémszolgálat céljából főképp a megkötött léghajó kelt itt figyelmet, mert a szabadon kibocsátott léghajót lövéssel ugyszólván lehetetlen elérni. Steinfeldén, az osztrák fő-tüzérgyakorlótéren e kérdést megvilágító különféle tapasztalatokat tettek. Egy 10—14 méter átmérővel bíró kötött léghajót 800 méter magasságban 5 km. távolságról egy 8 ágyuból álló ütég kartácsokkal lövöldözött. Az eredmény az volt, hogy dacára a 80 shrapnellnek, melyet feléje robbantottak, a léghajó oly nyugodtan lebegett, mint annak előtte. A 10,000 golyó és vastörredékből csak három sebesítette meg, s az is oly jelentéktelenül, hogy tovább teljesíthette a szolgálatát. Hány lyukat bír el tényleg egy léghajó, arra is vannak közvetlen közletről szerzett adatok. Egy 400 m. magassághon lebegő hajó leszállott már 16 lövés után, melyekből 10 talált. Más alkalommal nem szállt le, jóllehet már 18 golyórönc repesztette szét. Nagyon szerencsés lövéseknél természetesen még előbb mondja fél a szolgálatot. Egy alkalommal egy léghajó 40 lövéssel dacolt. A nagyvenedik volt az első, mely talált és a hajót rögtön leszállásra bírta. Midőn a megfoltozott hajót újra föleresztették 800 m. magasságra, 65 lövést bírt el 4 km. távolságról. Az utolsó két hosszú repesztést ejtett rajta és leszállásra bírta. Nagyon szerencsésnek kell lennie a lövésnek, ha rögtön érezhető kárt okoz rajta. Ezt csak az ugynevezett *hasító* lövés teszi meg, mely a hajó oldalát végig hasítja; míg az ugynevezett lyukasztó lövésekből jó adagot vesz be, s mégis kutya baja.

* **Uj vasut a megyében.** Fröhlich Albin szilágy sarmasági lakos, földbirtokos Szalárdtól Szeghalmon át a bihari h. é. vasutak Bihar-Püspöki állomásáig tervezett keskenyvágányu helyiérdekű vasutvonalból Gyiresnél elágazólag Nagyvárad város területén át a m. kir. államvasutak Nagyvárad állomásáig vezetendő keskenyvágányu, gőzmozdonyu helyiérdekű vasutvonalra az előmunkálati engedélyt a miniszter

egy évre megadta. Felkéri a miniszter Bihar-vármegyét, hogy az engedélyest működésében támogassa.

* **Jubiláló százszentendős könyvkereskedés.** Az országszerte ismert Lampel R.-féle (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedés és kiadóhivatal, Budapesten (Andrássy-ut 21. szám.), ezidén — a millenniummal egyidejűleg — üli meg százszentendős fennállásának a mai kereskedő világban igazán ritka, szép ünnepét. Ez alkalomból a tekintélyes magyar czég, mely az ezredéves országos kiállításon is annak öt csoportjában vesz részt, eddig megjelent kiadványairól egy illusztrált katalógust bocsát közre. E gyönyörűen és francia módra kiállított könyvjegyzék tudomány-szakok szerint van rendezve s végén betűsoros czimmutatóval ellátva. Benne van a Lampel-Wodianer czég története is.

* **Egy jeles bizonyítványokkal rendelkező és e téren gyakorlott róm. kath. papmágnán, vagy javító vizsgálatot tevő tanulók mellé ajánlkozik.** Elfogad azonban esetleg más megfelelő foglalkozást is. Czime a szerkesztőségben megtudható.

* **Nemes tett.** Czegléd Sándor ur, a Püspök-fürdő bérloje, ki annyi szakavatottsággal vette kezébe a fürdő kezelését, és abba egészen új életet öntött, [ujjabban a közügyek terén tett áldozatkészségének szép jelét adta azon nemes tettel, hogy a Hájói és a Rontói népiskoláknak, az iskolás gyermekek között leendő kiosztás végett egyenkint tíz-tíz forintot ajándékozott. Hájón, a mai napon, főtisztelendő Mihutz Péter, czim. főesperes, kerületi esperes ur elnöklete alatt megtartott vizsga alkalmával lett a tíz forintnyi ajándékösszeg a szorgalmasabb iskolás gyermekek között szétosztva. Megható volt a megajándékozott gyermekek örömet nézni, kik ártatlan sziveik fohászát küldik a Mindenhatóhoz a nemeskeblü adakozóért. A jó tett jutalma ugyan önmagában van; alulírottak mindazonáltal készletve éreztük magunkat ez uton is a megjutalmazott gyermekek háliját eljuttatni a nemes adakozóhoz, kérve az Egek Urát, hogy ezerszeresen jutalmazza őt meg azon nemes ajándékáért melylyel annyi ártatlan gyermek-szívnek szerzett örömet! Hájó 1896. június 13. Gentz János gör. kath. lelkész, és iskolaszéki elnök. Popeszkú Pál tanító és iskolaszéki jegyző.

* **Rövid hírek.** *Elveszett.* A Kossuth Lajos-utczától a Szent-János-utczáig elveszett egy remontoir ezüst női óra arany lánczczal. A megtaláló sziveskedjék a rendőrségre felvinni. — *Megszökött cseléd.* Molnár József hivatalnok cselédje Mészáros Zsófia ellopott tegnap a gazdája uri-utczai lakásáról a bezárt utazó táskából 7 forint 40 krajczárt és megszökött vele. A megszökött tolvaj cselédet közzik. — *Pérez helyett hideg víz.* Arany betűkkel lesz beírva Jakus Kálmán asztalos segéd neve a 19-ik század naplójának azon lapjára, amelyen a hitelezők elkergetésének más és más módját örökítették meg a fizetni nem akaró gentleman-ek. És Jakus Kálmán megérdemli ezt a kitüntetést, mert az ezerféle kísérletezés között az ő módszere bevált, legalább a pillanatnyi eredmény fényes. Markovits Kálmán öreg ruhatisztító szabó ment hozzá tegnap 1 forint 60 krajczárnyi követelését Isten tudja hanyadszor behajtani. Jakus az udvaron állott vízvezeteki tömlővel locsolgatta a kertet. Mikor az öreg előterjesztette jövetelének czélját, a legény neki eresztette a tömlőt olyan erővel, hogy a szabó hanyatholok bukott a földre s azután fogait esikorgatva menekült el. A pillanatnyi eredmény fényes, ha csak a rendőrség el nem homályosítja. — *Személy közlekedés a fürdőbe.* A közúti vasut a személyszállítást legközelebb megkezdí a Püspök- és Félix-fürdőbe. A vonatok számának megállapítása végett tegnap értekezlet volt a városházán Rác Mihály főjegyző elnöklete alatt. Jelen voltak az értekezleten Dus László v. főügyész, ifj. Rimler Károly, Bordé Ferencz, Papp János, Busch Dávid és Tichy Gyula igazgató. Az államvasutak fenntartotta magának, hogy reggel 8 órakor és délután 4 órakor a nagy állomástól naponta közlekedik vonat a fürdőbe. Ezenkívül a Nagy-

piacz-térről hétköznap nyolcz, vasár- és ünnpnap tizenegy vonat közlekedik a fürdőbe. — *Halálba kergette a betegség.* Venki Péter brátkai szegény embert nagy családdal áldotta meg a Gondviselés, de bizony az anyagiakól kevés jutott neki. Utóbb még hosszas betegség gyötörte szegény embert s nem tudta családjának a betevő falatot megkeresni. A napokban míg felesége a munkában volt a kishitű ember beugrott a Körözsbé s oda veszett. A hatóság megtartotta az orvosrendőri bonczolást. — *Előléptetett tanárok.* A kultuszminiszter Madaras Elek és Szombathy István nagyvárad realiskolai tanárokat a VIII. fizetési osztályba léptette elő. — *Hamis forintok.* Egy cigány asszony hamis egy forintokat hozott forgalomba Nagyváradon. A rendőrség nem bírta elcsipni a morét. — *Vizbefullt gyermek.* Tegnap délután 2 óra tájban Csiszár Lajos és Cziáky Sándor társaival tanulni ment ki a telephez Baly István II. polgári isk. tanuló, Baly László földbirtokos fia. Tanulás közben eszükbe jutott, hogy jó lenne megfürödni, Baly indítványozta. Kevés ideig fürödtek, mikor egyszer Baly István valami gödörbe menekült. A társai kapkodtak utána, de mivel egyik sem tudott uszni, nem mertek utána menni, s így a szerencsétlen gyermek elmerült a vízben. A gyermekek segély kiáltásaira előfutottak a közelben dolgozó emberek, de már akkor nem látták a hullát sehol. A rendőrséget azonnal értesítették az esetről, honnan Papolezy alkaptány jelent meg a helyszínén és két tűzoltóval kifogta a Körözsből a holttestet, melyet előbb szülei házához, azután a bonczházba szállítottak.

Kézimunka kiállításaink.

Ha elismerjük, hogy a nőnevelés főcélja a női természetnek s hivatásnak megfelelő előkészítés: akkor nem kicsinyelhetjük a leányiskolákban a tanév végén rendezni szokott kézimunka kiállítások fontosságát. És mégis, mit látunk?

A közönség meghallgatja a vizsgálatokon a leánykák ügyes feleleteit, dicséri a tantárgyakban tett előmenetelüket; a gonddal összeállított kézimunka kiállításokat pedig, — melyek szintén egy fontos tárgyban tett évi eredményt tüntetnek fel, vajmi kevés figyelemre méltatja. És főleg minden szép és jó iránt érdeklődő hölgyeink alig látogatják e kiállítást.

Pedig hölgyeink szeretik s nagyban művelik a kézimunkát. Bátran elmondhatom, hogy Nagyvárad a női kézimunka hazája. Tanuszkodik erről a közel multban két izben is rendezett fényes kézimunka kiállítás, mely ugy tömegében, mint szépségében a fővárosnak is diszére vált volna.

Csakhogy sajnos a modern női kézimunkák erősen a fényezés felé hajlanak s ma már a családapáknak is nem kis gondot okoznak, a helyett, hogy mindenképpen gondúzók lennének. A fejlett ipar drágábbnál drágább munkaanyagot hoz forgalomba; a divat és a szépség szeretete pedig versengést kelt a nők körében felhasználásuk szempontjából s ma már a kézimunka nagy tökéket, sok időt emészt fel a háztartásokban, a helyett, hogy a takarékoságot, háziasságot fejlesztené.

Az iskolai kézimunka kiállításokból meggyőződhetik a látogató, hogy iskoláink nem okai az új idők ezen áramlatának. Nagyon jól teszik a váradai nők, ha e kiállításokat minél tömegesebben látogatják. Tanulást meríthetnek egyrészt, másrészt társadalmi uton elősegítik méltánylásukkal az iskolai kézimunka oktatás sikerét.

A tárgy fontossága megérdemli, hogy egy kissé körültekintsünk mi is ezen kézimunka kiállításokon.

A zárdák kiállításai (Orsolyák, szürke nének a Német- és Nogáll-utczában, meg Katonavároson) hangyaszorgalomról, kiváló izlés- és ügyességről tanuszkodnak. A himzések terén övék a palma. Hisz rég időtől fogva a zárdák voltak

a kézimunka menedékhelyei s műiskolái. Valamint a férfi szerzetesek az írásnak; a női szerzetesek a kézi munkának voltak mesterei már a középkorban is. S az idők hosszú során a drága és szép egyházi öltönyök és jelvények készítése közben példátlan tökélyre vitték a himzés művészetét s ez meg látszik növendékeik kézmunkáin is.

Nagyon érdekesek aztán a városi iskolák kézimunka kiállításai, melyek a hét folyamán láthatók (Korona utcái, körözsparti, őrutczai, katonavárosi iskolák.) A törvény által megállapított fokozatban vannak itt feltüntetve a kézi munkaoktatás eredményei többnyire olyan tárgyakon, melyek a mindennapi életben használtak.

Látjuk a kicsinyek nehézkes, ügyetlen vagy ügyes kötését, horgolását, öltéseit, mely munkákat a tanítónők ügyessége a kicsinyek öröme mindenféle hasznos és szép tárgyakon alkalmazott; látjuk a nagyobbak finom hálómunkáit, varrását, himzését. Ott van a fehérneműek halma az öltések ezer nemével, ott a gondal készített beszövések, faldozások. Álljunk meg, ha ezeket látjuk; mondjunk dicsérő szót; hadd lássa a fiatal lány, hogy nem kicsinylendő mesterség a faldozás, beszövés, sőt éppen legilletékesebb képviselője a női kézimunkának, melyről már híres nemzetgazdász kiszámította, hogy vele a nemzet évenként milliókat takaríthat meg.

Legérdekesebb azonban a város ismétlődő iskoláinak kiállítása. Ezek a legújabb intézmények városunkban, hova az elemi iskolát végzett szegényebb néposztály leányai járnak tanulni. Ismétlik itt a legszükségesebb tudni valókat s mint a kiállításból látjuk, gondos kézimunkaoktatásban is részesülnek olyan formán, hogy akár keresetforrásul is felhasználhatják a szegény leányok az itt tanultakat. Erről tanuskodnak a csinos fehérneműek, meg a papírvirágok, melyek a kiállítást díszítik s az ismétlődő iskolát vezető tanítónőket dicsérik.

Sok sok kedves látnivaló van ezeken a kiállításokon s a kézimunka oktatás szempontjából, meg társadalmi szempontból is kívánatos, hogy főleg a hölgyközönség szorgalmasan látogassa.

Iskolai vizsgálatok.

Az elemi iskolákban ma kezdődtek meg az évfáradó-vizsgálatok. Mi az Őr-utcái leányiskola III-ik osztályának s a központi fiúiskola III-ik osztályának vizsgálatait hallgattuk végig. Ott, Békéssy Fülöp Pirokska az iskola vezetője, kinek működéséről s tanmódjáról a legnagyobb elismeréssel s dicséréssel kell megemlékeznünk. A szép eredmény valóban meglepett bennünket. A kis leánykát öröm volt hallgatni. Mily szépen, mily pontosan megfelelt minden kérdésre. Pedig a tananyag, kivált a magyar nyelvből ugyancsak nehéz s terjedelmes. Békéssy úrnő ügybuzgalma s szakavatottsága azonban, úgy látszik, minden nehézségen győzedelmeskedett. Két leányka gyönyörűen szavalt s végezetül az egész osztály elénekelt — a kedves szép gyermekhangok szívünkig hatottak — a „Három színű a nemzeti lobogó” című hazafias dalt. — A vizsgálati elnök Nemeskey Andor, esperes-plébános ur volt, aki nagy buzgósággal s körültekintéssel felelt meg elnöki tisztének és végül, igen szép beszéddel zárta be a vizsgálatot.

A fiúiskola III-ik osztályának vezetője Vaday József, aki új erő amennyiben csak január havától kezdve működik. De épen elég ennyi, hogy róla véleményt mondhassunk; mert hiszen, egy ügybuzgó tanító rátermettségének legjobb mértéke az eredmény, melyet tanítványaival felmutatni képes. És a mit Vaday ur tanítványaival produkált, az a legmagasabb igényeknek is megfelel. Pedig ez nem valami

kis föladat volt, ha tekintetbe vesszük, hogy a járványos betegségek, a millenniumi ünnepek folytán, mily sokáig szünetelt a tanítás. Átnéztük az iskolai dolgozatokat is, melyek ugyancsak kiváló pedagógiai érzékről tesznek tanúságot. Valóban Vaday ur igen szép s nehéz munkát teljesített, úgy hogy nagyon rászolgált az elismerő s dicsérő szavakra, melyekkel Auspitz ur, vizsg. elnök, e kipróbált tanfőru, Vaday működését, záróbeszédében kiemelte. — A nagyváradai tantestület Vadayban e derék, rokonszenves, szép képzettségű tanfőruiban, valóban jeles erőt nyert. — A vizsgálatokon jelen volt Réz Mihály főfelügyelő ur, e páratlan ügybuzgó, rendkívüli tevékony tanfőru is. Ő mindenütt ott van, mindent lát, mindent tud, ami csak a felügyelete alatt álló iskolákban történik. Csak azt szeretnők tudni, mikor ér rá ebédelni s aludni! Lehetetlen is az, hogy az ő felügyelete, tapintatos eljárása, humánus bánásmódja, kiváló pedagógiai képzettsége mellett, ne virágozzék föl Nagyvárad iskoláinak tanügye. — Ott láttuk még Szemes tanfelügyelő urat is, aki szintén teljes megelégedését s elismerését nyilvánította a vizsgálatok eredménye fölött.

Az újvárosi elemi leányiskolában Heringh Sándor iskolaszéki tag elnöklete alatt szintén kitűnő vizsgát adott Réz Mihályné, ki a tőle megszokott nagy szorgalommal és odaadással vezette növendékeit az iskolai éven keresztül. Rézné egyike a tantestület legkiválóbb és már jól ismert erőinek, az ő sikere tehát nem lep meg, míg a Vaday vizsgája fényes elégtétel azon bizalomért, melylyel működése elé az iskolaszék tekintett.

Szombaton délután volt a Diek-féle kisdodovodában évente megtartani szokott évfáradó ünnepély, melyen jelen volt mint elnök Bösörmenyi Géza, Stark Gyula stb. A kisdodok bemutatták ének és játékkukat a jelen volt vendégek és szülőknek. Az óvoda tulajdonosnő és Novák Margit kisasszonyt ki különben is gyermekekkel nagyon szépen be-tanított programot mutatott be, elismerés illeti meg.

Vizsgáló vizsgálat az olaszii községi iskolában. A várad-olaszii községi elemi leányiskola első osztályában tegnap volt az évfáradó vizsgálat, Ragány János elnöklete alatt. Az osztályvezetője; Katona Bálintné szül. Tasnády Róza tanítónő kitűnő eredményt mutatott fel. Az apróságok szabatos feleletei örömet okoztak a jelenvolt nagyszámu szülőknek. A vizsgálaton Marozsán Demeter, Hegyesi Márton, Csák Máté stb. voltak jelen.

Gyilkos katona.

Ez év április hó végén nagy szenzációt keltett egész Békésmegyében az a rémes gyilkosság, melyet a 101. gyalogezred egyik közvitéze: Balázs András elkövetett kedvesén, Galbács Annán Gyulán.

Azóta a legszigorubb nyomozás sem vezetett eredményre. Tegnapelőtt végre Kétegyháza-n, atyja házá-nál a csendőrség a kegyetlen gyilkost elfogta. Az alvó gazemberre két nővére vigyázott, nehogy elfogják, de mégis meglepték a paraszt ruhába öltözött községi rendőrök és csendőrök. Revolverrel volt felszerelve még az ágyban is s a csendőrséget lelővéssel fenyegette. A kihallgatásnál beismerte, hogy ő Balázs s hogy elkövette a rémes gyilkosságot. Kedvesét teljesen össze-vissza szurkálta, míg csak meg nem halt. Azt mondja azonban, hogy a gyilkosságot a leány akaratából követte el.

Különböen könnyedén veszi rettenetes tettét s reméli, hogy fel nem akasztják egy rossz személyért, mint ő mondja. A gyilkos tett elkövetése után, a saját elbeszélése szerint, a szülő pajtából a vasúthoz szaladt ki s ott egy induló tehervonat két vagonja közé ugrott fel észrevétlenül s így tette meg az utat Csabáig. Innen Aradra ment gyalog, hol Éva nővérel találkozván, tőle 5 frtot kapott. A pén-

zen egy ismeretlen ócska árustól egy rossz civildruhát és ócska revolvert vásárolt, katona ruháját és felszerelését pedig a Marosba dobta. Vizsontagságos vándorlást folytatott ezután Aradról indulva a Bánság megyéiben.

Eleinte nem igen mutatta nappal magát, később azonban már kéregetett is és abból tengette életét. Ezt az életet azonban nagyon megunt és 7-én haza ment Kétegyházára, hol másnap elfogták. A két csendőr tette nagy örömet keltett mindenfelé, mert a nép hangulata erősen a gyilkos ellen irányul.

Még elfogatása napján Csabára szállították a katonai állomásparancsnoksághoz, honnan meglánczolva, három szuronyos katona tegnap este az alföldi vonattal Nagyváradra kísérte. A megérkezés után beszállították a várba, a katonai fogházba. Itt ítél ugyanis fölőtte a hadbíróóság.

EGYESÜLETEK.

* **A régészeti egyesület ülése.** A bihar-megyei és nagyváradai régészeti és történelmi egyesület tegnap d. u. 5 órakor választmányi gyűlést tartott dr. Bethy László elnök főispán vezetése alatt. A választmány tudomásul vette, hogy a jelzőloghitelbank kölcsöne megérkezett; helybenhagyja a rendező bizottság intézkedéseit a június 27-iki megnyitást illetőleg; dr. Némethy Gyulát a katalógus szerkesztésével megbizzza; megállapítja, hogy a muzeum vásár- és ünnepnapokon d. e. 10 órától d. u. fél 1-ig legyen nyitva, továbbá csütörtökön; vásár- és ünnepnap 10 krnyi, csütörtökön 20 krnyi belépő díj mellett, a megnyitást követő napon 20 kr lesz a belépti díj, aki pedig más napokon óhajtja megtekinteni a gyűjteményt 50 krt fizet.

A kath. egyesületek orsz. kongresszusának irodája (Budapest, Koronaherceg-utca 17. I. em. katolikus kör) tisztelettel jelenti az érdeklődőknek a következőket: 1. Mindazok, kik a kongresszuson részt venni óhajtának, *lehetőleg mielőbb jelentkezzenek*, hogy az irodának elég ideje legyen minden kívánságot és igényt lehetőleg kielégíteni. 2. *Nők*, kik valamely kath. egyesület tagjai, *mint rendes tagok* vehetnek szintén részt a kongresszuson s minden kedvezményben részesülnek. 3. Igen kívánatos, hogy a *földművelő kath. nép* tagjai is mennél nagyobb számmal legyenek képviselve a kongresszuson. Ezek részére a legmérsékeltbb lakásról, ellátásról gondoskodik az iroda, valamint természetesen *vezetők*ről is a főváros és a kiállítás sokféle látnivalói között. A falusi katolikus egyesületek elnökei s a főtisztelendő plébános urak jól teszik tehát, ha ez alkalomból felhozzák hivaikat, hogy tanúi legyenek ennek a nagy, katolikus manifesztáczió-nak s ezzel kapcsolatban tekintsék meg a kiállítást is. Természetes, hogy ezen tömeges jelentkezésről is idejekorán kell értesíteni a kongresszus irodáját. — A jelentkezések határideje jun. 30-ig bezárólag.

A v.-velencei Népkör jubileuma.

A v.-velencei s váraljai „Népkör” vasárnap nagy ünnepekkel ülte meg fennállásának negyedszázados évfordulóját. Az ünnepélyen más városrészből is sokan voltak az előkelőségéből, s a l Ferenc polgármesterrel.

Az ünnepély egyik részét a délelőtt tartott diszközgyűlés képezte, a szépen feldíszített új egyleti helyiségben. S a l Ferenc kir. tanácsos polgármestert küldöttség hívta meg a diszközgyűlésre.

Dr. Moskovits József elnök megnyitó beszédében indítványozta, hogy a millennium emlékét iktassák jegyzőkönyvbe. Retek István indítványára az elnöki megnyitót is jegyzőkönyvbe iktatták.

Ezután a Népkör alapítója hosszú időn át vezetője és ma is disze: Smetka György olvasta fel az egyesület történetét. Nálánál senki nem ösmerheti jobban a kör multját. Sokak szemében köny csillogott a rokonszenves felolvasás alatt. A szép dolgozatot kinyomtatva, a tagok közt szétosztják.

Végül Tóth Ferencz szavalta el Ábrányi Emil »Erős hit« című költeményét nagy hatással.

Este 8 órakor előkelő szép közönség gyűlt a kör helyiségébe, hol az ünnepélyt a Hymnus eléneklésével kezdték meg, majd a zenekedvelő egyes énekelte néhány dalt. Bajnóczy Valéria színésznő, Szalóky Elek egy szép verset szavalt el.

Dr. Várady Zsigmond ügyvéd hosszabb szabad előadást tartott tetszés mellett. A program után kezdetét vette a táncz, kora hajnalig. Az ünnepély mintegy 60 frtot jövedelmezett a kör könyvtárának.

Lapunk egyes számai a következő huzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Panker Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca-
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereske delmi csarnok palota Nagypiacz.

M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. május 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felől gyorsvonat 8 ⁴⁵ regg., 2 ³⁷ éjjel, személyvonat 11 ³⁵ d. e., 2 ³⁵ d. u., 11 ⁰⁴ és 4 éjjel.	Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 7 ³⁰ reggel, 3 ⁴² d. u., 1 ⁴ éjjel.
Kolozsvár felől gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ¹⁸ éjjel, vegyesvonat 1 ³² d. u., személyv. 3 ⁰⁸ délután, 2 ⁰⁶ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvonat 2 ³⁰ éjjel, 8 ³⁸ regg., személyvonat 10 ⁴⁴ éjjel, 11 ¹⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felől személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó felől vegyesvonat 4 ³⁵ reggel, 1 ⁴⁸ d. u.	Vaskó - Belényes felől vegyesvonat 11 ⁰⁶ d. e., 9 ⁰⁹ este.
Érmihályfalva felől vegyesvonat 6 ³⁰ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., 9 ¹⁴ este.
Ósi-Kót-Gyoma felől személyvonat 7. r., vegyesvonat 1 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ósi felől vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e., személyvonat 8 este
Püspök- és Felix-fürdő 8 ³⁰ reggel, 4 ⁴⁵ d. u., 7 ³⁰ este, 6 ⁴⁰ reggel 2 ³⁰ d. u. 9 ¹⁰ este.	Püspök- és Felix-fürdő 10 ¹⁰ d. e., 6 ³⁰ este, 8 ³⁰ este, 8 ¹⁵ reggel 3 ³⁷ d. u., 10 ⁴⁴ este.

* A csillaggal jelöltek csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

SZINHÁZ.

Vasárnap a szinkörben.

Vasárnap délután Szapáry Pétert adták Nagyon helyesnek találjuk, hogy a millenáris esztendőben — vasárnap délutánonként előszedik ezeket a hazafias darabokat, a gyermekek és a nép naiv lelkében semmivel sem lehet jobban a hazafiságot felkelteni, mint épen ezekkel a külsőségekben is gazdag, hatásos darabokkal. Különösen tettsett E. Kovács (Szapáry), Szentgyörgyi (Hamsabég) játéka, zajos hatást ért el a fényes történelmi tableau; Budavár visszafoglalása.

Este Vidor ismert népszínműve az »Ingenyelők« került színre közepes közönség előtt, elég jó előadásban. A szereplők közül Wendrey (Boross) aratott legnagyobb sikert, Turchányi Olga (Sári) kevés gondnal játszotta el szerepét, Rózsahegyin (Jani) érezhető volt rekedtsége, különben jó parasztlegény volt.

Mindkét előadást végignézte Gyarmaty Miklós, a kolozsvári színház intendánsa.

Kisvárosi nagyságok.

Tegnap este másodszer került színre Gabányi új színműve. Ugy látszik a közönség előtt nem rokonszenves ez a darab mert a színház csak úgy kongott az ürességtől. A kaczer asszonyka (Riza) szerepét ismét pompásan játszotta meg Cserny Berta, az ilyen zsánerű szerepek felelnek meg legjobban temperamentumának s azt hisszük legjobban ilyen szerepekben szeret is játszani. Nyílt színen zajos hatást keltő játékan kívül dicséretünk kell izléses tolettjét.

A többi szereplők közül Vendrey (Mókus) Janovics (Solti), Bartos (Battonyai) Fekete Rózi (Margit), Szentgyörgyi (Hutrinszki) Leövey (Billig) járultak az est sikeréhez.

Szathmáryra megjegyezzük, hogy bár nem sokoldalú színész — megfelelő szerepkörben — jó alakítást nyújt; ilyen volt tegnap is a polgármester szerepében.

Hírek a szinkörből. A régen várt és kétszer elmaradt operette-előadást a Szultánt fogjuk ma hallani. A czimszerepet S. Áldor Juliska, Roxelanet Forrai Ferike, Déliát Lányi Edit, Gastont Mezei éneklék. A híres két basát és a háremőrt: Rózsahegyi, Leöwey és Vendrei játsszák. Szerdán mint jeleztük Shakspeare est lesz. Ez alkalommal Hamlet fog színre kerülni E. Kovács Gyulával a czimszerepben, Ophéliát: Cserny Berta játssza. György Ilona a budapesti nemzeti színház tagja, kit Megyeri igazgató egy esztendőre szerződtetett a kolozsvári nemzeti színházhoz, holnap kezdi meg működését. A kisasszony kit Fettesics gróf a budapesti nemzeti színház igazgatója egy évre szabadságot és küldött gyakorlatra (mint annak idején Fay Szerénát küldte Paulay Kolozsvárra), igen rokonszenves és tehetséges fiatal színésznő, kinek jövőjéhez szép reményeket fűznek. Első föllépése nálunk csütörtökön lesz. Az ifj. Dumas világhírű drámájának czimszerepét: Gauthier Margitot, a kaméliás hölgyet fogja játszani. Érdeklődéssel várjuk az ifjú művésznő bemutatóját.

Heti műsor.

Kedd: Szultán.

Szerda: Hamlet.

Csütörtök: Gauthier Margit.

Péntek: Virágcsata.

Szombat: Virágcsata.

Vasárnap: Goldstein Számi.

Igazságszolgáltatás.

Örült gyilkos. A nagyvárad kir. törvényszék 1895. évi május hó 4-ikén 10 évi fegyház büntetésre ítélte özvegy Boros Istvánnét, mert megmérgezte az urát. Gyanta községben történt az eset 1895. évi január 1-én. Nagyon beteges, köhögős ember volt Boros István. A felesége szánta, segíteni akart rajta, hát azt mondta, hogy főz ő majd valamit, amitől elmúlik a betegség. Főzött is theát és belekeverte egy doboz gyufának a mérgét. Az ember mit sem sejtve megitta a medicinát, a melytől azonban nagyon rosszul lett és orvost akart hivatni. A felesége nem engedte, biztatta, hogy majd jobban lesz, meg azután pénzük sincs az orvosra. Boros István hát kinlódott orvos nélkül két napig, s január 3-án meghalt. Az orvosok konstatálták a phosphor mérgezést, az asszony bevallotta, hogy ő csinálta, így ítélte el a törvényszék gyilkosság büntette miatt. Felebbezés folytán felkerült az ügy a kir. táblához, mely feloldotta a törvényszék ítéletét azon utasítással, hogy vizsgáltsák meg az asszony elméleti állapotát. Az igazságügyi orvosi tanács letartoztatottak és elítéltek megfigyelésére hivatott osztályának kiküldöttei teljesítették a

vizsgálatot és azon eredményre jutottak, hogy özv. Boros Istvánné veleszületett butaságban és epilepsiában szenved, s ilyen állapotban követte el a gyilkosságot is. A törvényszék tehát újra kitzúta tegnapi az ügyben a végtárgyalást, a melynek folyamán tapasztalták, hogy az epilepszia már nagyon előre haladott állapotban van. A királyi ügyész indítványára kimondották a vádlottra, hogy közveszélyes örült és a vád alól felmentették, azon határozattal, hogy az örültek házába szállítsák.

Öszinte beismerés. Pilsé Tógyer nagybárdi bíró beszédett a falujában körülbelül 17 forintnyi összeg utadót, csak úgy magán uton, anélkül, hogy elkönyveltette volna, az év végen azután a pénzt, mint behajthatatlan követelést leíratta. Ezért a királyi ügyész hivatalbeli sikkasztás büntette miatt vádat emelt a bíró ellen, akinek bűnügyét tegnap tárgyalta a nagyvárad királyi törvényszék. Tárgyalás alatt a bíró azzal védekezett, hogy ő mint *buta beteges paraszt* megfélekedett a befizetésekről és éppen nem akart sikkasztani. A törvényszék elfogadta a védekezést és Pilsé Tógyert felmentette a vád és következményei alól.

Tolvaj diák. Megirtuk anak idejében az esetet. Február és márczius hónapokban történt. Vargha István 7-ik gymn. oszt. tanuló míg a társai a tanteremből távol voltak, folytatólagosan ellopott kisebb-nagyobb tárgyakat. Egy téli kabát ellopásával végre rajtaesípték s akkor kiderültek az előbbi tettei is. Egy tavaszi kabát, egy óra, s négy könyv még a corpusz delictik. Vargha István töredelmesen beismerte bűnét, s várva-várta a törvényszék ítéletét. Korn Lajos királyi alügyész lopás büntette miatt emelt ellene vádat. A törvényszék azonban tekintetbe véve a vádlott fiatal korát, szomorú élet körülményeit, meg a javulás reményét *lopás vétségében mondotta* ki bűnösnek és *5 havi fegyház* büntetésre egy évi hivatalvesztésre és politikai jogainak elvesztésére ítélte. Büntetésébe a vizsgálati fogságból betudtak két hónapot. Az ítéletbe vádlott és a királyi ügyész is *megnyugodott*.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyvárad királyi törvényszék büntető osztálya ma Nagy József elnöklete alatt nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek végtárgyalás alá.

Szabó Elek lopás büntette.

Budurán Tódor halált okozó súlyos testi sértés büntette.

Órás Mihula magánlaksértés büntette.

Bódi Henrik csalárd bukás büntette.

Királyi tábla.

Kitűzött ügyek.

Büntető tanács.

Molnár Géza.

- 1798. Szoros Flóra s. t., sikkasztás.
- 1794. Krecsun Onucz, magánlaksértés.
- 1821. Özv. Pál Józsefné, lopás.
- 1910. Torcz Jánosné, gondatlanságból okozott emberölés.
- 1913. Kóvári Sándor s. társai, súlyos testi sértés.
- 1997. Belán Juon, szándékos emberölés kísérlete.

Nagy Ferencz.

- 1594. Czinczár György, lopás.
- 1599. Albuzy Tógyer s. társai, becsületsértés.
- 1604. Farkas Sándor s. t., becsületsértés.
- 2026. Buda Valérián, lopás kísérlete.
- 1556. Valdmann Hermann, magánlaksértés.
- 1564. Szeleszki Mihály, rágalmazás.
- 1565. Kotván Mihály, sikkasztás.
- 1590. Kovács Miklós s. t., lopás.
- 1620. Sztepan Gyorgye, lopás.
- 1644. Özv. Somogyi Lajosné, lopás.
- 1645. Kocsuba Anna, lopás.

Polgári tanács.

Dr. Marienescu Athanas.

- 1280. Özv. Molnár Jánosné — Luka János s. t.
- 1329. Kohn Eszter — Rosenbaum Vilmos s. t.
- 1378. Serbán Gyula — Schweiger József.

Dobosffy Alajos.

1250. Mojszin Lajos — Murányi Sebestyén s. t.
1279. Kollár János — Edelstein Ignác.
1281. D. Veres Andrásné — ifj. Andor István s. t.
1258. Csucs község — Leatza község.

Fráter Imre.

1277. Lovász Imre s. t. — Takács Rozália s. t.
1297. Id. Pintye János és neje — özv. Pintye Györgyné.
1298. Orbán Rebeka s. t. — Orbán Sándorné és t.
1807. Pongor Péter — Kocsis Sándor.
1824. Oncsin Jánosné — Oncsin János.

Dr. Járosy Károly.

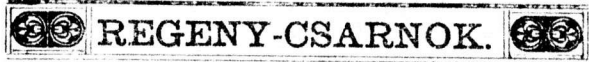
1278. Nagy László — özv. Nagy Sándorné.
1298. Petrucz János s. t. — hagyatéki ügye.
1294. Kádár Stefán s. t. — hagyatéki ügye.
1803. Morgován Stefán — Morgován János s. t.
1810. Szűcs Sándor — Szűcs Sára.
1828. Nyiri Jánosné — hagyatéki ügye.

Dr. Gedeon László.

1129. A m. kir. államvasutak — Nagyvárad város.
1813. A m. kir. kincstár — Magits Juon.
1815. Breidt Mária — Volf János.
1826. Dr. Fleischer Lajos — Fassie Pál s tsai.
1835. Brád Alexandru — ifj. Brád Juon s. t.

Czvek Kálmán.

1228. Pappenheim Zs. és tsai — dr. Viener Gyula.
1814. Szilágyi Imre — Kényes János és neje.
1825. Preczner Karolin — Vanyek Gizella s. t.
1834. Faragó Pál és neje — Kutyák János.
1839. Vilheim Soma — csódtömeg ügye.

Tom és én.

Irtá: I. van Woude.

43

Ekkor nyílik az ajtó és Alex lép be rajta.
— Micsoda, már a bucsuzásnál vagytok?
.. Éppen most hallom Adéltól, hogy te nem akarsz ebédre itt maradni; azért eljöttem, hogy legalább jó napot mondjak néked, Tom...
Ugy-e itt hagytok még egy ideig Lont? Ez a gyermek olyan jól mulat nálunk.

— Természetesen; mondja Tom nyugodtan. Éppen most állapotunk meg ebben. Isten veled, Alex; üdvözlöm nődet. Sietnem kell, ha még az éj beállta előtt haza akarok jönni.
Alex engedi elmenni.

Szomorúan és csüggedten állok a kandalló előtt, nézem-nézem az ide-oda lebegő lángokat és csak nagy megerőltetéssel tudom visszatar-tani könyveimet. Éppenséggel nem »mulatok« én itt, ahogy Tom mondta. Ma tisztába jöttem, hogy már napok óta elfogott a honvágy a kedves, nyugalmas Brinio-öröke iránt, ahol nincs tettetés, nincs aranyfüst, hanem minden a maga tiszta igazság, ahol béke s nyugalom honol...
Ah, bár ne tévednék abban, amit mindinkább hinni kezdek; bár ne csalatkoznám reményemben.

— Miről beszéltél vele, mielőtt én jöttem? kérdém később Adéltól, midőn az esti szürkületkor egymással csevegünk a kandallónál.
Emiatt nyugtalankodom már Tom távozása óta, mert Adél nem képes őt megérteni és oly kevésre becsüli.

Adél elneveti magát.
— Mindenről és semmiről. Beszélgetésünk természetesen reád is kiterjeszkedett. Hát egy kicsit megpuhitottam a te drágalatos férjedet. Hadd tanuljon meg téged becsülni; erre, ugy látszik, eddig nem is gondolt. (Ertem; Adél sokkal óvatosabb, semhogy s o k a t mondjon; de nagy mester abban, hogyan kell valamit s e j t e t n i valakivel.)

— Mondd csak, Lon, nem fordult elő köz-tetek semmi az utóbbi időben? kérde Adél hirtelen.

— Nem! Csekélység, egyéb semmi.

Ezzel igazat mondtam. Sem hűtlenség, sem házasságtörés, de még egy kemény szó sem választott el egymástól. Részemről (én én kezdtem) előfordult egy alig észrevehető meg-zavarodás, ha őt másoknak bemutattam; — egy-egy elpirulás, gyors félrepillantás, ha fel-lém közeledett; — a kedv, hogy neki ellent-mondjak és másoknak adjak igazat; — lassú eltűnése a benső kedélyességének beszédből s tekintetből: mindez pedig olyan határozatlan-

nul jelentkezett, olyan feltűnően, hogy azt hit-tem, ő nem is fogja észre venni...
És mégis!

Részéről mindinkább növekedett a hideg, kimért tartózkodás beszédében és magaviselet-ben; közbe azonban néha alig kifejezett, de annál inkább érthető szenvedélyes nyilatkozás szivemre. Ez minden. Csekélységek, csak is cse-kélységek!

Mégis ezek képezik az élet tartalmát...

Mint minden délben, az asztalnál Alex és Adél között ülök, és mint minden délben, mi-óta Tom itt volt, pedig annak már tíz napja van, gondolataim szakadatlanul haza szállin-góznak — hozzá.

Elképzelem magamnak, hogyan ül ő szo-kott helyén és csak csekély étvágygyal eszik az ételekből, melyeket eléje tesznek. Azután talán az ablakhoz lép, merengve tekint kifelé és elgondolkozik a kedves órákon, melyeket közösen átéltünk.

— Ha kocsit fogadok, akkor néhány óra alatt nála lehetek...

Erőnek erejével utasítom el magamtól ezt a gondolatot. Hadd jöjjön ő hozzám.

És emellett csevegek, tréfálkozom és ne-vetek. Szivemben azonban fészket vert a hon-vágy, és mialatt Alex valamit magyaráz, vagy Adél valamit mesél, rajtakapom magamat azon a gondolon, ugyan miképpen volna az, ha odahaza Tom mellett állnék és vállára nyug-tatnám fejemet.

Ilyen képzetek minden nap kinoztak az utóbbi időben, ma azonban nem tudok az el-mékedéstől szabadulni.

— Ha kocsit fogadok, egy-két óra alatt otthon lehetnék!

Mintha csak egy hang folyton-folyvást e szókat sugná a fülembe; és akármit teszek, mindig csak azokat ismétlem magamban min-denféle változatban.

— Néhány óra alatt ott lennék... Még ma este... Azonnal!

Gondolatokba mélyedve, megyek föl az emeletre és megállok merengve a szoba közepén. Nem, tovább nem bírom ki. Nem! Közöl-nöm kell vele az én édes, boldogító titkomat. Neki kell azt elsőnek megtudnia! Csak azután a többinek, akiknek egyébiránt semmi közük hozzá.

A mi gyermekünk...

Mint a ragyogó fényben felkelő nap éb-redt lelkemben az a gondolat és eloszlatta az elidegenedés és félreértés utolsó árnyékát is. A mi gyermekünk... Ismét el akarom fog-lalni régi helyemet az ő szívében, és akkor el-mondok neki mindent. És ha ezt meg fogja tudni, ő is meg fog bocsátani és feledni.

Kisebb pörlekedések nagyon helyén lehet-nek gyermektelen házas pároknál; ilyeneknek nincs semmi dolguk és így azután érdekessé kell tenniük valamivel az életüket.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.**Uj róm kath. iskola.**

Nagy-Kanizsa, jun. 15. (Saj. tud. táv.) A város és lakossága bőkezűségéből a millen-niumra emelt uj róm. kath. iskolát e hó 24-én szentelik fel. A felszentelést Dessewffy Sándor csanádi püspök fogja végezni. A község ez al-kalommal nagy ünnepélyekre készül.

Kereskedelmi kongresszus meg-nyitása.

Budapest, junius 15. (Saj. tud. táv.) A kereskedelmi kongresszust ma nyitotta meg Dániel Ernő kereskedelemügyi mi-niszter. A miniszter megnyitó beszédében hangsúlyozta azt a nagy haladást, a melyet Magyarország kereskedelme olyan rövid idő alatt elért.

Hazafias németek.

Szegszárd, junius 15. (Saját tud. távirata.) Tolna vármegye hazafias, de német ajku

községei, melyekben eddig a tannyelv és a templomi beszédek németül folytak, a millen-nium emlékére, felhatározták, hogy temploma-ikban ezentul ma g y a r beszédet mondatnak. Legelőször Duna Kömlőd járt elől jó példával, hol már junius 8-án magyar isteni tisztelet volt.

Vlasits Gyula üdvözlöte.

Budapest, junius 15. (Saajt tud. táv.) Vla-sits Gyula mint volt újságíró üdvözölte a sajtó-ügyi kongresszus vendégeit és kérte őket, hogy ismerjék meg igazán a magyar nemzetet. A miniszter beszédét gyakori tapssal szakították félbe.

„Anarchia vámpirjai.”

Budapest, jun. 15. (Saj. tud. távirata.) Anarchia vámpirjai aláírással R o t s c h i l d Albert báró ma levelet kapott Budapestről, melyben azzal fenyegetik, hogy kiirtják ha százhuszezer forintot nem küld poste restante. Rotschild átadta a fenyegető levelet a rendőr-ségnek, a mely kinyomozta a tettest, elfogta B e n e d e k Károly 16 éves katonát több társával.

Sertéskereskedelmi piac.

Győr, junius 15. (Saját tud. táv.) A föld-mivelésügyi miniszterium felügyelete mellett létesítendő sertés kereskedelmi piac megvaló-sítása elé már semmi akadály nem ütközik. A miniszter, az állategészségügyi hivatal veze-tőjévé Jung Péter főorvost nevezte ki. A felál-lítandó modern berendezésű vágóhid 250.000 frtba kerül.

Közgazdaság.

A kartellek ellen megindult a mozgalom és erősen foglalkoztatja az osztrák képviselő-házat s a nálunk benyújtott *czukoradójavas-lattal* kapcsolatban napirenden van.

Az osztrák képviselőház szombati ülésén Gross képviselő megtámadta a kartelleket, melyekkel szemben orvoslást kell nyújtani. Nyilatkozatot követel a kormánytól, vajjon fel akar e lépni a kartellek ellen és miként? Maga a czukoradó-javaslat a répatermelőknél és a gyárosoknak sem fog igazságos hasznot hozni. A válságot elodázhajta, de végül csak kiélesíti azt. Inkább várni kellene még az őszig s azu-jó törvényt csinálni. Szónok a javaslatot álta-lánosságban nem fogadja el, mivel a javasla-tot nem lehet javítani és az esetleg válságot fog előidézni. E felszólalást általános tetszéssel kísérték.

Gazdasági szeszgyárak sérelmei. Az esz-tendők óta a legnagyobb nehézségekkel küzdő gazdasági szeszgyárakat a pénzügyi hivatalok vekzatorius eljárása legkedvezőtlenebb helyzetbe juttatta. A kormány ugyan engedélyezett ugy-nevezett »inségтарифákat,« de ezzel csak igen csekély részben kárpótolta a gazdasági szesz-gyárakat azokért az előnyökért, melyeket az ipari szeszgyárak élveznek. Minthogy ezek az ál-lapotok igazán tarthatatlanok s rövid idő alatt, kivált a felvidéki gyárakat válságba juttatnák, a sárosmegyei gazdasági egyesület sürgős fel-irattal fordult a kormányhoz.

Alkalmunk volt arra, hogy betekintsünk ebbe a feliratba, melyben el vannak mondva a gazdasági szeszgyárak súlyos sérelmei. A nagy-ipar favorizálása a kisgazdát és a gazdasági szeszgyárat megfosztotta jövedelmétől s ekként ez az önálló iparág inproduktívá lett. Ehhez járul még az is, hogy a pénzügyminiszterium mindenféle költséges berendezésekre (folytonosan működő lepároló készülék, burgonyamosó-gép stb.) kötelezte a gyárakat és ezektől tette füg-gővé az állami kedvezményeket. Ezenkívül pe-dig rendszeresen kettősen vetik ki az adót a

szeszgyárakra stb. Ez az iparág egykor nemcsak a gazdaság jövedelmezőségét emelte, de alkalmat nyújtott egyszersmind a gazdának arra, hogy a meddő téli hónapokban tevékenységét iparilag hasznosítsa és így megélhetését biztosítsa. E szép időknek ma csak emléke van meg. A mezőgazdasági szeszipar ma már a gazdának nem támasza, megélhetésének nem elősegítője többé, de kész veszedelmévé vált, mert őt a legkeserűbb sorsra, a passzív munkásságra kárhoztatja. Mindezeknek előadása után így fejeződik be a felirat:

»Teljes bizalommal adtuk elő sérelmeinket. Ha azonban mindezek dacára nem sikerülne helyzetünkön javítani, úgy arra kérjük a miniszteriumot, tudassa velünk nyíltan, hogy a kisebb gazdasági szeszgyárakra nézve lehetlenné kívánja-e tenni az üzem folytathatóságát. Akkor legalább a gazda tisztán látná a valót, számolhatna a helyzettel, beszüntetné, vagyonát emésztő áldatlan iparágát és más módot keresve a megélhetésre, nem esnék a folyton hangoztatott meddő ígéretekbe vetett vak bizalmának áldozatául.»

Vtjön hogyan fogja elintézni a pénzügyminiszter ezt a feliratot? A földmivelésügyi miniszternek kötelessége, hogy a dolgot figyelemmel kísérje.

Nemzetközi magvásár Budapesten. A budapesti áru- és értéktőzsde tanácsa tegnapi ülésén tárgyalta az országos gazdasági egyesületnek azt az átiratát, mely egy nemzetközi gabona- és magvásárnak Budapesten való rendezését, esetleg rendszeresítését proponálja. Értesülésünk szerint a tárgyalás folyamán a tőzsdetanácsosok egy része úgy nyilatkozott, hogy Budapesten igenis van létalapja a magvásárnak s ennek átültetésére nem is lehet alkalmasabb időpont, mint a kiállítás esztendeje. A budapesti magvásár igen kedvező kilátásoknak néz elébe s ezért a tőzsde tanácsa ily alapon határozott is kimondván,

hogy az országos gazdasági egyesülettel karöltve fogja a magvásárt rendezni. Bizottságot küldtek ki az elnökség és a tanács kebeléből a részletek és a magvásár időpontjának megállapítására, mely már legközelebb érintkezésbe lép mindazokkal a faktorokkal, melyek az ügyben érdekelve vannak.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. június 15.

Magyar aranyjárdék 4%	122 50
Magyar koronajárdék	98 75
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.-
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.-
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	121.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.-
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.-
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	143.25
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	138.-
Osztrák járdék papírban	101 25
Osztrák járdék ezüstben	101 25
Osztrák járdék aranyban	122.50
Osztrák korona járdék	101.25
1860. osztrák államsorsjegyek	144.-
Osztrák magyar bankrészvény	960.-
Magyar hitelbank részvény	382.-
Osztrák hitelintézeti részvény	350.75
Osztrák-magyar államvasúti részvény	338.-
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.52
Német birodalmi márka	58.82 1/2
London vista	120.10
Páris vista	47.70
20 márkás arany	11.77

Szerkesztő postája.

B. A. s társai uraknak Bihar. Szívesen közölném a felszólalást, de sokkal inkább előmozdítják az ügyet, ha kongresszusi képviselőjüknek szoros utasítást adnak az említett ügyre, valamint ama úreseményre nézve, hogy a fel. tanítók nyugdíj-illetményeinek kiszámítása igazságtalan alapon történik. Majd ha a kongresszus kötelességét teljesíti, lesz a napi sajtó feladata annak határozatait támogatásával érvényre juttatni.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Kedden, 1896. június 16-án,
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével
Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal:

A szultán.

Nagy operette 3 felvonásban.

Kezdete fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, szerdán, 1896. június hó 14-én

H A M L E T.

Tragédia 5 felvonásban.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

Tégla eladás.

Alulírott a nagyváradai lat. szert. méltóságos káptalan ősi pusztáján levő téglatelepen a

téglagyártását

megkezdvén,

ajánlom készletben levő kitűnő minőségű és több rendbeli téglát jutányos áron megvételre.

Megrendeléseket elfogad Nagyváradon,
Nagy-Teleky-utca 517. sz. a.

MILIBÁK JOZSEF.

Lapunk számára hirdetések felvétetnek.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczka-utca 3. szám.

MŰVEK,
FOLYÓIRATOK,
HIRLAPOK,
FONALZATOK,
GAZDASÁGI
NYOMTATVÁNYOK,
EGYHÁZI,
KÖZSÉGI
ÉS EGYÉB
HIVATALOS
NYOMTATVÁNYOK,
KÖRLEVELEK,
LEVÉLBORÍTÉKOK,

ELVALLAL ÉS KÉSZIT:
IZLÉSEK KIVITELBEN

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Videki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

LEVÉLFEJEK,
SZÁMLÁK,
FALRAGASZOK,
BÁLI MEGHÍVÓK,
TÁNCZRENDEK, ÉTLAPOK,
NAPTÁRAK,
PALACZKFELIRATOK,
NÉVJEGYEK,
GYÁSZLAPOK,
STB., A
NYOMDAI SZAKBA
VÁGÓ
NYOMTATVÁNYOK
KÉSZÍTÉSE.

P A P I R - és I R O D A S Z E R E K

* * * * * raktára. * * * * *

Kitűnő minőségű, cégünkkel ellátott aczéltollak.